

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra ekonomických studií

**Porovnání českého a anglického
důchodového systému**

bakalářská práce

Autor: Klára Lisová, DiS.

Vedoucí práce: Ing. Libuše Měrtlová, Ph.D.

Jihlava 2010

Anotace

Ve své bakalářské práci se věnuji starobním důchodům v České republice a Velké Británii.

V teoretické části charakterizuji historii a modely sociálního zabezpečení a druhy veřejných penzijních systémů, i důchodový systém České republiky.

Druhá část práce, objasňuje penzijní systém Velké Británie, podmínky pro vznik nároku na jednotlivé důchody v ČR a UK, jejich výpočet až po vyplácení. V závěru práce porovnávám anglický a český důchodový systém a rozdíly v podmínkách nároků na penzi v zemích OECD.

Klíčová slova: důchodový systém v ČR, penzijní systém Velké Británie, státní penze, náhradový poměr

Annotation

In my bachelor thesis I pay attention to old age state pension systems in the Czech Republic and Great Britain.

In the first part of my work I characterise history and models of a social security system and types of public pension systems, as well as the old age pension system in the Czech Republic.

The second part deals with the old age pension system in Great Britain, its conditions for entitlement to each type of old age pension in the Czech Republic and Great Britain, its calculation and payments. In the end there's a comparison of Czech and British pension schemes and differences in conditions for the entitlement to pensions among OECD countries.

Key words: Pension System in the Czech Republic, Pension System in Great Britain, State Pension

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Libuši Měrtlové, Ph.D. za její cenné rady a doporučení především po odborné stránce. Děkuji také RNDr. Jitce Ryškové za možnost konzultací v oblasti cizího jazyka, při čerpání informací z anglických zdrojů.

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 10. května 2010

.....

Podpis

Obsah

1	Úvod	7
2	Teoretická část	9
2.1	Sociální zabezpečení	9
2.1.1	Historie a modely sociálního zabezpečení	9
2.1.2	Způsoby sociálního zabezpečení v ČR	12
2.2	Veřejné penzijní systémy - druhy	13
2.3	Důchodový systém v České Republice	15
2.4	Starobní důchody	18
2.4.1	Řádný starobní důchod	19
2.4.2	Poměrný starobní důchod	25
2.4.3	Předčasný starobní důchod	26
2.5	Podání žádosti o důchod	27
3	Praktická část	29
3.1	Výpočet starobního důchodu	29
3.1.1	Praktický postup výpočtu starobního důchodu	31
3.2	Vyplácení důchodů	34
3.3	Druhy penzí ve Velké Británii	36
3.4	Státní penze	36
3.4.1	Základní státní penze	37
3.4.2	Doplňková státní penze	40
3.4.3	Příspěvek na penzi	43
3.5	Žádost o základní Státní penzi a její vyplácení	45
3.6	Porovnání českého sociálního systému s anglickým a důchodových systémů obou zemí.	47
4	Závěr	58
	Seznam použité literatury	63
	Seznam tabulek:	65
	Seznam obrázků:.....	66

1 Úvod

V dnešní době se neustále setkáváme s názorem, že je potřeba se nespolehat na stát, ale postarat se sami o svůj budoucí důchod. Díky zvyšujícím se počtům penzistů se totiž zvyšují nároky na státní pokladnu v podobě vyplácení důchodů. Především tedy starobních, ale i invalidních či pozůstalostních. A většina z nás ví, že naše vláda bohužel hospodaří s ohromným deficitem státního rozpočtu. Příjmy z odvodů důchodového pojištění nepokryjí výdaje na vyplácení důchodových dávek a trend má zhoršující se tendenci. Tento stav je zapříčiněn snižujícím se počtem aktivního obyvatelstva oproti neaktivnímu.

Člověk, který má do důchodu ještě relativně daleko si pokládá otázku, jestli má vyslyšet rady a doporučení a začít si sám spořit na důchod. V případě, že se tak rozhodne, objeví se otázka kdy začít a kolik peněz si ukládat. Pokud zvažuji možnost, jak na tom budu se svou životní úrovní ve stáří v případě, že se budu spolehat pouze na stát, bude mě zajímat, kolik bych jednou od státu teoreticky mohla obdržet. Dále mě bude určitě zajímat, v kolika letech a za jakých podmínek vlastně vzniká nárok na starobní důchod. Za neméně důležité považuji vědět, jakým způsobem se starobní důchod vypočítává, co vše se zohledňuje a které doby života jsou z posuzování vyloučeny.

Protože žijeme v době, která je nakloněna cestování a práci v zahraničí, najdou se i tací, které určitě bude zajímat, jak se vypořádávají se sociální a potažmo důchodovou politikou v jiných státech. Mou prací se budu snažit objasnit všechny tyto otázky a k porovnávání důchodových systémů jsem si zvolila Velkou Británii. Nejen, že je to země, kde jsem několikrát byla, ale i jeden rok žila. A vím, že mezi Čechy je to populární pracovní destinace. Málokdo už však ví, kolik například bude odvádět ze

svého příjmu na tzv. Národní pojištění a jak by mohl vypadat jejich důchod, pokud by tam zůstali pracovat po zbytek svého aktivního života. Snažila jsem se popsat, jaké druhy penzí ve Velké Británii existují, kdy na ně vzniká nárok, jak probíhá zažádání si o starobní penzi a jak její vyplácení.

Od letošního roku 2010 došlo v oblasti důchodové politiky České republiky k významným změnám. Je to vlastně první část důchodové reformy, o které se stále tolik hovoří, ale do praxe se aplikuje velmi pomalu. Všechny tyto změny ve své práci uvádím.

2 Teoretická část

2.1 Sociální zabezpečení

Ve vyspělých zemích je v posledních desetiletích sociální zabezpečení jednou z důležitých forem přerozdělování prvotních důchodů a veřejné výdaje na sociální zabezpečení tam neustále rostou. Sociální zabezpečení bezesporu ovlivňuje sociální politiku státu. Prostřednictvím sociálního zabezpečení se přerozděluje poměrně značná část hrubého domácího produktu. Stát využívá veřejné sociální zabezpečení při řešení důsledků sociálních událostí a rizik a při garanci sociálních jistot. Cíleně tak přispívá k udržení přiměřené životní úrovně lidí ve všech životních situacích.

Sociální zabezpečení zahrnuje:

- sociální služby, tzn. zajišťování a poskytování veřejných statků obyvatelstvu, dle hlediska potřeby.
- sociální transfery sociálně slabším skupinám obyvatelstva jako jsou náhrady za ušlý výdělek, např. při čerpání mateřské dovolené, při nemoci apod., dále sem patří dávky při ztrátě pracovní schopnosti v důsledku úrazu, stáří, při ztrátě zaměstnání atd.

2.1.1 Historie a modely sociálního zabezpečení

Sociální zabezpečení existovalo v určité formě již ve starověku a středověku, kdy se o základní sociální potřeby chudých starala povětšinou církev. Odpovědnost za zabezpečení potřeb chudých na sebe zčásti začaly přebírat obce až v období feudalismu. O pojištění se hovoří od 14. století. V ekonomické teorii pak zejména od 17. st. díky např. světově známému ekonomovi A. Smithovi. Ucelené systémy veřejného sociálního pojištění, respektive sociálního zabezpečení, začaly vznikat v 19. st. v Německu.

Jednotlivé způsoby, nebo-li modely sociálního zabezpečení lze rozdělit na **klasické a současné**.

Od konce 19. st. až do 30. let 20. století se využívaly dva základní klasické modely sociálního zabezpečení a to **model sociálního pojištění** a **model sociální pomoci**.

Mezi klasické modely sociálního zabezpečení řadíme *Bismarckův model*, který dostal svůj název podle kancléře O. von Bismarcka, jež poprvé použil tento model za své vlády v Německu. Stát v rámci tohoto modelu poprvé uplatnil povinné sociální pojištění prováděné veřejnoprávními korporacemi. Nebyla vylučována sociální pomoc, ale státní zaopatření ano. Sociální pojištění se tak oddělilo od státního rozpočtu. Podstatou tohoto modelu tedy byla povinná platba občanů na účely sociálního zabezpečení. Později se tento německý model používal i v Rakousku-Uhersku a v dalších evropských zemích. Základem byla zásluhovost a sociální solidarita za využití zásluhových dávek a výjimečně i univerzálních (a to u zdravotní péče jako dávky nemocenského pojištění).

Moderní (konzervativní) model zahrnuje všechny obyvatele, přičemž není důležité, zda jsou či nejsou zaměstnaní. Zdravotní péče je rozšířenější, využívají se prvky státního zaopatření a sociální pomoc. Tento systém je založen v první řadě na financování z příspěvků na sociální zabezpečení a z veřejného zdravotní pojištění. V rámci tohoto modelu se vyplácejí zásluhové a univerzální dávky. Zásluhové dávky jsou závislé na počtu odpracovaných let a výši výdělku. Mezi univerzální dávky patří např. přídavky na děti. Tento systém se používá v Německu, Francii, Belgii, Lucembursku, zčásti v Itálii, Nizozemsku. U minimální výše dávek prvků sociální pomoci jsou v úrovni těchto dávek mezi zeměmi rozdíly.

Dále máme *klasický model sociální pomoci*, někdy také nazývaný liberální-anglosaský, který byl založen na zdokonalení předchozího systému chudinské péče. Využíval se v zemích s liberálně orientovanou hospodářskou a sociální politikou. Nejdůležitějším měřítkem je konkrétní situace občana a podle toho tento model poskytuje minimální sociální dávky, což ušetří nemalé peníze. Tento systém vylučoval

využívání metody sociálního pojištění a metody státního zaopatření. Využíval však metody sociální pomoci. V různých modifikovaných formách ho využívá Velká Británie, Irsko či Austrálie.

Moderní liberální model sociální pomoci – doplňuje předchozí model. Poskytuje univerzální dávky v nemoci, nezaměstnanosti, ve stáří aj.

Velice známý *skandinávský sociálně demokratický* model, který uplatňují severské státy jako je Švédsko či Norsko je především postavený na principech sociální solidarity a principu ekvivalence, nebo-li zásluhovosti. Má za cíl sociálně zabezpečit veškeré obyvatelstvo země, což je pochopitelně dosti náročné na finance, a proto dochází k jeho postupnému reformování. Povaha většiny dávek v tomto systému je následující: univerzální – doplněné o zásluhové.

U nás došlo ke všeobecnému zavádění státního sociálního zabezpečení až po první světové válce. Sociální péče byla tehdy zaměřena hlavně na průmyslové dělníky a státní zaměstnance. Např. samostatně hospodařící rolníci a zemědělstí dělníci neměli sociální ochranu žádnou. Ke značnému pokroku pak dochází po druhé světové válce.

Současně používané a také doporučované modely sociálního zabezpečení se hodnotí podle počtu základních zdrojů, tzv. pilířů, které zajišťují příslušné sociální dávky. Podle počtu těchto pilířů se rozlišují modely *jedno, dvou, tří a více* pilířové. Ovšem nejvíce používaný je model dvoupilířový.

2.1.2 Způsoby sociálního zabezpečení v ČR

- *sociální pojištění*, jehož prostřednictvím si občané odkládají část své spotřeby pro případ budoucí nepříznivé sociální události;
- *státní sociální podpora*, tou jsou občané povinně státem zabezpečeni pro případ státem uznané sociální události;
- *sociální pomoc*, občanům je v nouzi poskytována sociálním subjektem (např. charitou) k uspokojování jejich potřeb v rozsahu, který považuje za nezbytný či přiměřený.

tabulka 1 Výše sazeb na sociální pojištění v % z vyměřovacího základu

Subjekt	Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti	Celkem
Zaměstnanec	neplatí	6,5	neplatí	6,5
Zaměstnavatel	2,3	21,5	1,2	25,0
OSVČ	1,4	28,0	1,2	30,6

zdroj: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/vyse-a-platba-pojistneho/sazba-pojistneho.htm>

Struktura těchto příjmů je pochopitelně stát od státu jiná. Například v Dánsku činí podíl státu přes 80%, ve Francii však pouze necelých 8%. V České republice se předpokládá situace neměnná. Tedy že i v dalším období budou zdroje tvořeny především z příspěvků zaměstnanců a zaměstnavatelů a stát bude hradit příspěvky jen za ty, kteří jsou nezaměstnaní, tedy za studenty, dočasně nezaměstnané, mládež.

Podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, provádí sociální zabezpečení orgány Sociálního zabezpečení, organizace a obce. Dle tohoto zákona sociální zabezpečení zahrnuje nemocenské a důchodové pojištění.

2.2 Veřejné penzijní systémy - druhy

Důchodové systémy dělíme na veřejné a soukromé. V různých zemích se využívají různě. Já se zaměřím pouze na charakteristiku veřejných penzijních systémů.

- Průběžný systém

- PAY – AS – YOU - GO – dávkově definovaný systém

Po splnění zákonem stanovených podmínek, jako je požadovaná doba pojištění, po kterou pojištěnec přispíval do systému a po dovršení zákonem stanoveného důchodového věku, vzniká pojištěnci nárok na starobní důchod. Tento systém platí i pro invalidní a pozůstalostní důchody.

Starobní důchod se stanovuje absolutní částkou nebo procentem z příjmu (průměrné mzdy apod.). Starobní důchod je garantovaný státem.

- PAY – AS - YOU - GO – příspěvkově definovaný systém

Příspěvkově definovaný systém je využitelný pouze u starobních důchodů a je založen na procentní výši příspěvku pojištěnce. Výpočet starobního důchodu závisí na naspořené částce na individuálním účtu pojištěnce.

Systém je založen na fiktivním zhodnocení příspěvků pojištěnce na jeho individuálním účtu, za účelem zhodnocení naspořených finančních prostředků v čase. Fiktivnost je v tom, že jde o průběžný systém, tudíž tyto finanční prostředky jsou v reálu v daném roce hned použity na výplatu starobních důchodů. Přesto je více akceptován princip zásluhovosti.

- Důchodový systém financovaný z daní

- který je založen na vyšší solidaritě, mínusem je jeho netransparentnost.

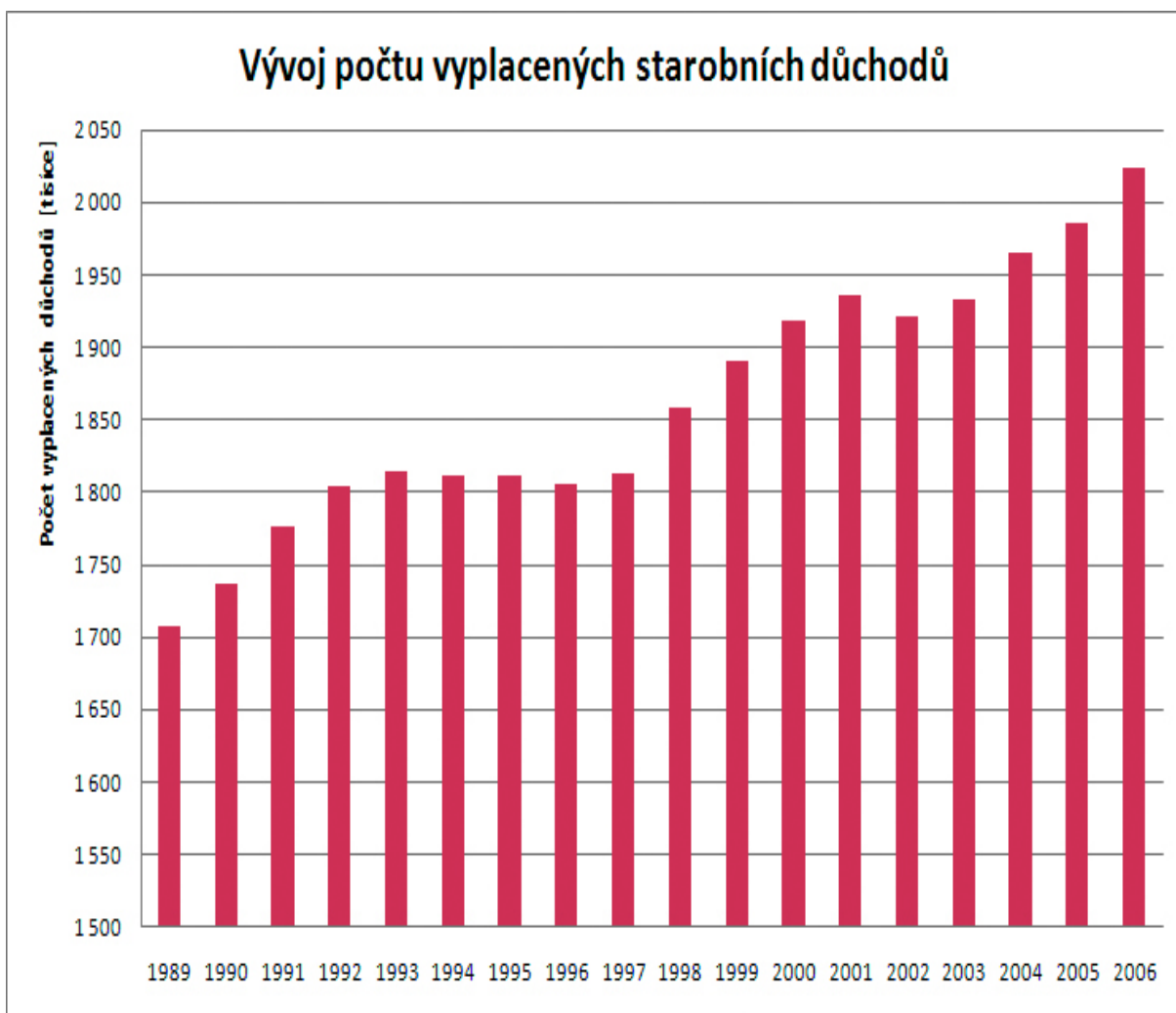
- Systém rovného důchodu
 - využívá nižší sazby důchodového pojištění. Na důchod vzniká nárok po splnění minimální doby pojištění a rozhodného věku pro odchod do důchodu. Výpočet důchodu je jednoduchý. Problémem je stanovení základu, ze kterého se rovný důchod vypočítává. Zpravidla je doplněn individuálním spořením s využitím principu zásluhovosti (bohatší vrstvy obyvatel mohou více spořit).
- Systém opt - out
 - to znamená vyvázání se z veřejného pilíře ve prospěch fondového systému – penzijního připojištění, což vyhovuje pojištěncům s vysokými příjmy. Problém je v tom, že může být ohrožena deficitnost veřejného pilíře.

V České republice se používá dvoupilířový systém financování sociálního zabezpečení, tedy veřejný pilíř, který je rozhodující a dále dobrovolný soukromý, jenž je využíván u starobního- důchodového pojištění.

2.3 Důchodový systém v České Republice

V České republice, stejně jako v ostatních státech Evropské unie se zvyšuje délka života lidí, což zapříčiňuje růst výdajů státu do důchodového systému.

Obrázek 1 Vývoj počtu vyplacených starobních důchodů

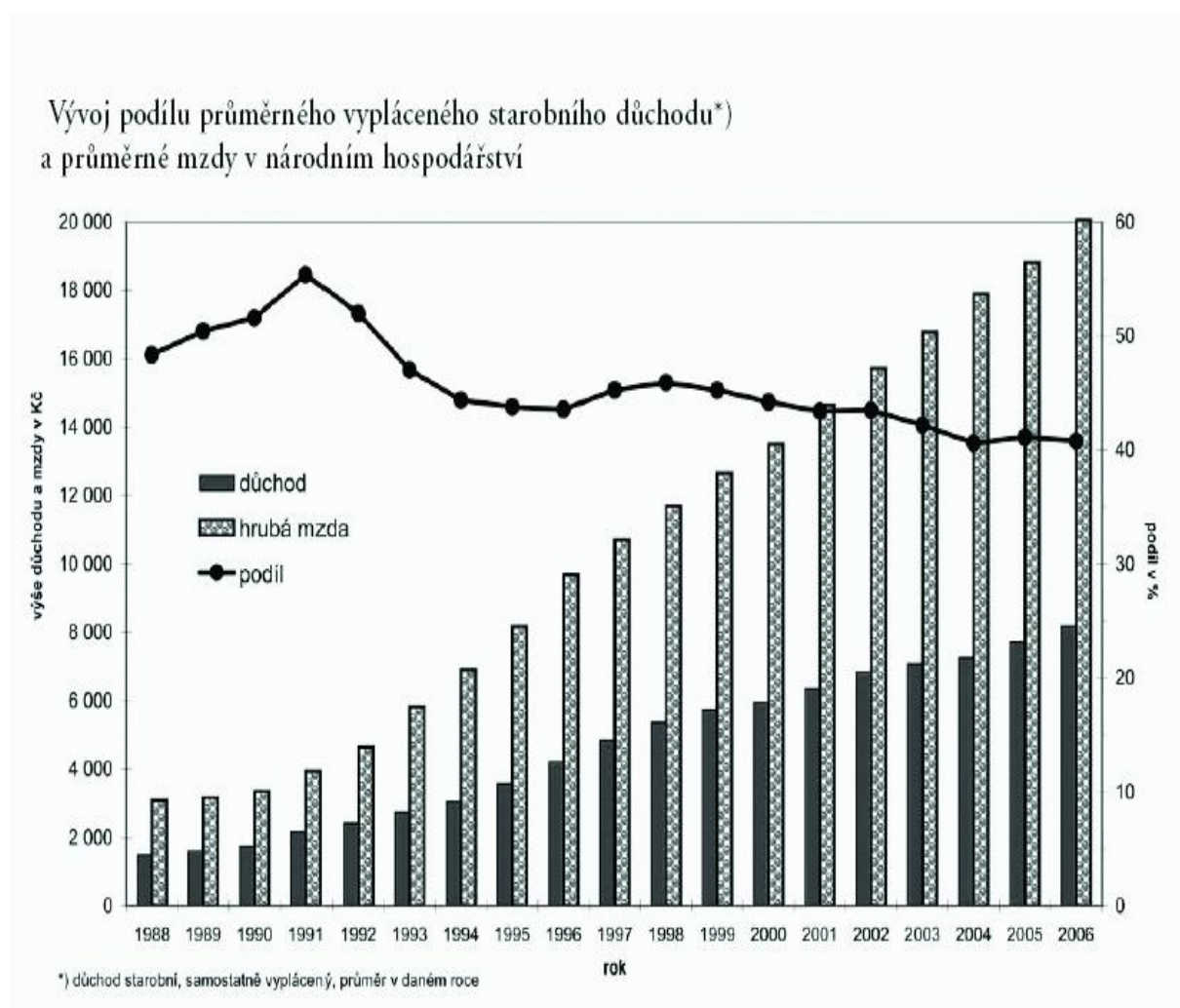
zdroj: <http://www.finexpert.cz/files/773786023.jpg>

Současný systém státních starobních důchodů funguje tak, že ekonomicky aktivní lidé a jejich zaměstnavatelé odvádějí určitý povinný odvod formou sociálního

pojištění ze svých příjmů státu a ten tyto peníze přerozděluje. V podobě důchodu jsou pak vypláceny penzistům. Tento systém se nazývá **průběžný** a je zaveden i v některých dalších členských státech Evropské unie. Dá se říct, že tento systém je bezpečný, protože nikde nevznikají reálné finanční fondy, které by někdo mohl vytunelovat a připravit tak pojištěnce o jejich peníze. Ovšem každá mince má dvě strany a v tomto případě jde o nejistotu ze strany budoucího důchodce, který dopředu nemůže vědět, kolik mu stát vezme a ve stáří vrátí. Jisté však je, že výše důchodu bude výrazně nižší než byla hrubá mzda dotyčné osoby. Současný poměr mezi průměrným důchodem a průměrnou hrubou mzdou se pohybuje na hranici 40 %.¹

¹[online] [cit. 2. března 2010] Dostupné na WWW:
<http://www.finexpert.cz/default.aspx?section=17&server=1&article=23538>

Obrázek 2 Vývoj podílu průměrného vypláceného starobního důchodu a průměrné mzdy v národním hospodářství

zdroj: <http://www.finexpert.cz/files/985340388.jpg>

Důchodová politika státu patří mezi jednu z nejsledovanějších a nejdiskutovanějších. Je to způsobeno například tím, že podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva z celkového počtu obyvatelstva staršího 15 let činí v ČR necelých 60%. Ve většině zemí EU je to i méně.

Výdaje členských zemí na penze svých občanů dosahují někde dokonce i přes 13% hrubého domácího produktu.

Další fakt, který hraje v neprospěch stávajícího českého důchodového systému je pokles počtu narozených dětí. V budoucnu to tak zapříčiní snížení příjmů do státního rozpočtu. V současné době je poměr ekonomicky aktivních občanů vůči těm v důchodovém věku zhruba dva pracující na jednoho penzistu. Předpokládá se, že během následujících let se tento poměr bude stále snižovat. Na druhou stranu se objevují teorie, které očekávají, že v 21.st. dojde k vzdělanostní revoluci. Její pozitivní dopad se odrazí na růstu produktivity práce, potažmo hospodářském růstu. To by mělo umožnit financovat zvýšené potřeby důchodového zabezpečení i s menším podílem obyvatelstva v produktivním věku. Dále se očekává, že to umožní zkracovat pracovní dobu.

Na závěr je ale nutné podotknout, že v každém případě je potřebná reforma systému sociálního zabezpečení, včetně důchodového a to i jiných zemích EU. Nastartování těchto reforem se stává faktorem, který se bere v potaz při posuzování plnění maastrichtských fiskálních konvergenčních kritérií a zmírňování sankcí při jejich neplnění z důvodů reforem.

2.4 Starobní důchody

Starobní důchody se řídí zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen ZDP). Od 1. ledna 2010 dochází k významným změnám v oblasti důchodového pojištění. Jedná se především o úpravu důchodového věku, potřebné doby pojištění či koncepce invalidity. Mění se tedy základní podmínky nároku na dávky i parametry pro výpočet jejich výše.

Nová právní úprava rozlišuje vedle nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku nároky na starobní důchod stanovené podle:

- ust. § 29 odst. 1 ZDP (starobní důchod při dosažení důchodového věku)

- ust. § 29 odst. 2 ZDP (tzv. „poměrný“ starobní důchod),
- ust. § 29 odst. 3 ZDP (starobní důchod při získání 30 let pojištění) a
- ust. § 29 odst. 4 ZDP (starobní důchod při splnění podmínek nároku na invalidní důchod).

2.4.1 Řádný starobní důchod

Nárok na starobní důchod máme tehdy, jestliže splňujeme potřebnou dobu pojištění a dosažený zákonem požadovaný důchodový věk.

Důchodový věk je počet roků a měsíců (naše stáří), od kdy máme nárok na starobní důchod.

Podle § 32 zákona o důchodovém pojištění činí u pojištěnců narozených před rokem 1936 důchodový věk mužů 60let, důchodový věk u žen činí:

- 53 let, pokud vychovaly alespoň 5 dětí
- 54 let, pokud vychovaly alespoň 3 nebo 4 děti
- 55 let, pokud vychovaly alespoň 2 děti
- 56 let, pokud vychovaly alespoň 1 dítě
- 57 let

Pojištěnci narození v období let 1936 až 1968 jsou skupinou, u které se důchodový věk postupně zvyšuje, a to až na 65 let pro muže a pro ženy, které nevychovaly žádné dítě nebo vychovaly jedno, a dále na věk 62-64 let u ostatních žen podle počtu vychovaných dětí, tedy na důchodový věk stanovený pro pojištěnce narozené po roce 1968. Princip zvyšování zůstává v zásadě nezměněn, tzn. o 2 měsíce u mužů a o 4 měsíce u žen za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. 12. 1995 do dosažení věkových hranic uvedených pod písmenem a).

tabulka 2: Důchodový věk u pojištěnců narozených v období let 1936 až 1968.

Rok narození	Důchodový věk činí u						
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí					
		0	1	2	3	4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r	61r+8m	60r+4m	59r	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+4m	62r	60r+8m	59r+4m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+8m	62r+4m	61r	59r+8m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	62r+8m	61r+4m	60r	60r	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r	61r+8m	60r+4m	60r+4m	59r
1961	64r+4m	64r+4m	63r+4m	62r	60r+8m	60r+8m	59r+4m
1962	64r+6m	64r+6m	63r+8m	62r+4m	61r	61r	59r+8m
1963	64r+8m	64r+8m	64r	62r+8m	61r+4m	61r+4m	60r
1964	64r+10m	64r+10m	64r+4m	63r	61r+8m	61r+8m	60r+4m
1965	65r	65r	64r+8m	63r+4m	62r	62r	60r+8m
1966	65r	65r	65r	63r+8m	62r+4m	62r	61r
1967	65r	65r	65r	64r	62r+8m	62r	61r+4m
1968	65r	65r	65r	64r	63r	62r	61r+8m

zdroj: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>

U mužů narozených po roce 1968 činí důchodový věk 65 let. U žen je to

- 62 let, pokud vychovaly alespoň 4 děti
- 63 let, pokud vychovaly alespoň 3 děti
- 64 let, pokud vychovaly alespoň 2 děti
- 65 let, pokud vychovaly 1 dítě nebo byly bezdětné.

U žen narozených po roce 1968 se již nezohledňuje výchova více jak 4 dětí, ani se nezvýhodňuje žena, která vychovala 1 dítě, oproti ženě bezdětné při stanovení důchodového věku.

Stanovení věkové hranice pro odchod do starobního důchodu u pojištěnců, kteří odpracovali stanovenou dobu v zaměstnání zařazeném do I. pracovní kategorie a účastníků odboje zůstává beze změny. Pro tyto skupiny platí i nadále věkové hranice stanovené předpisy platnými před 1. lednem 1996.

Pro zjištění, kolik činí potřebná **doba pojištění**, je rozhodující výhradně rok dosažení důchodového věku. Pojištěnci, který ke dni dosažení důchodového věku nezískal potřebnou dobu pojištění, nemůže být starobní důchod k tomuto dni přiznán. K přiznání důchodu může případně dojít až následně od pozdějšího data, ke kterému již potřebnou dobu pojištění získal.

Doba pojištění je celková doba naší zaměstnanosti, doba, po kterou jsme účastni v systému důchodového pojištění. Tedy doba potřebná pro vznik nároku na starobní důchod, je to součet všech dnů, po které jsme:

- byli zaměstnání včetně dovolených
- byli na mateřských dovolených
- byli nemocní

- úspěšně absolvovali učiliště, střední i vysoké školy (započítávají se od 1.září 1. ročníků až po datum závěrečného vysvědčení včetně všech mezilehlých prázdnin)²
- absolvovali vojenskou prezenční službu.

Jednou ročně můžeme požádat ČSSZ, aby nám zaslala informativní osobní list důchodového pojištění.

Co se naopak do doby pojištění nezapočítává:

- dny mezi datem závěrečného vysvědčení a datem nástupu do zaměstnání
- dny mezi ukončením vojenské prezenční služby a nástupem do zaměstnání
- mezery mezi jednotlivými zaměstnáními.

Potřebná doba pojištění se postupně prodlužuje v závislosti na důchodovém věku pojištěnce. Potřebná doba pro nárok na starobní důchod dle ustanovení § 29 odstavec 1 zákona o důchodovém pojištění činí:

tabulka 3 Doby pojištění

Dosažení důchodového věku	Potřebná doba pojištění činí:
před rokem 2010	25 let
v roce 2010	26 let
v roce 2011	27 let
v roce 2012	28 let
v roce 2013	29 let
v roce 2014	30 let
v roce 2015	31 let
v roce 2016	32 let
v roce 2017	33 let
v roce 2018	34 let
po roce 2018	35 let

² pozn. Blíže vysvětleno na straně 13 viz Náhradní doba důchodového pojištění.

Doba pojištění potřebná pro vznik nároku na důchod se během následujících let tedy postupně prodlouží až na 35 roků (vč. náhradních dob pojištění) nebo na 30 (bez náhradních dob pojištění).

Náhradní doba důchodového pojištění je doba, kdy neodvádíte pojistné, přesto tato doba vstupuje do výpočtu důchodu a nároku na tento důchod.

Od 1.1.2010 přestává být náhradní dobou pojištění studium na střední, vyšší odborné škole nebo vysoké škole. Studenti ale mají možnost být účastní důchodového pojištění dobrovolně. Nesmíme však zapomenout, že v plném rozsahu se započítává doba studia po skončení povinné školní docházky do 18 let věku a po 18 letech věku nejvýše 6 let v rozsahu 80% do 31. prosince 1995. Od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2009 se započítává maximálně 6 roků po dosažení 18 let věku, a to v rozsahu 80 %.

V plném rozsahu se do doby pojištění započítává doba výkonu základní vojenské služby; doba péče o dítě do dosažení 4 let věku, doba péče o bezmocnou osobu.

Dále sem v rozsahu 80% patří doba, po kterou jsme vedeni v evidenci úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání, jestliže náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci; doba, po kterou jsme byli jako osoba se zdravotním postižením zařazeni v teoretické a praktické přípravě pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost; doba výkonu civilní služby, doba pobírání plného invalidního důchodu.

Podmínky nároku na řádný starobní důchod (§ 29 zákona o důchodovém pojištění)

Pojištěnec má nárok na řádný starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění

- a. nejméně 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen "důchodový věk"), nebo
- b. 15 let a dosáhl aspoň 65 let věku.

Zákon č. 306/2008 Sb., kterým byl novelizován zákon o důchodovém pojištění, zavedl s účinností od 1. ledna 2010 postupné prodlužování doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod z 25 roků na 35 roků (resp. z 15 roků na 20 roků v případě kratší doby pojištění); tempo prodlužování – jeden rok za každý rok účinnosti zákona.

1. Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně
 - a. 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“) před rokem 2010,
 - b. 26 let a dosáhl důchodového věku v roce 2010,
 - c. 27 let a dosáhl důchodového věku v roce 2011,
 - d. 28 let a dosáhl důchodového věku v roce 2012,
 - e. 29 let a dosáhl důchodového věku v roce 2013,
 - f. 30 let a dosáhl důchodového věku v roce 2014,
 - g. 31 let a dosáhl důchodového věku v roce 2015,
 - h. 32 let a dosáhl důchodového věku v roce 2016,
 - i. 33 let a dosáhl důchodového věku v roce 2017,
 - j. 34 let a dosáhl důchodového věku v roce 2018,
 - k. 35 let a dosáhl důchodového věku po roce 2018.
2. Pojištěnec má nárok na starobní důchod, pokud nesplnil podmínky uvedené pod bodem 1., také tehdy, jestliže splňuje podmínky poměrného starobního důchodu. Tímto typem důchodu se budu zabývat v kapitole 2.4.2.
3. Pojištěnec, který nesplňuje podmínky uvedené v bodě 1. písm. g) až k), má nárok na starobní důchod též, jestliže dosáhl důchodového věku po roce 2014 a získal aspoň 30 let doby pojištění bez náhradních dob pojištění.
4. Pojištěnec, který nesplňuje podmínky stanovené v bodech 1, 2 nebo 3, má nárok na starobní důchod též, jestliže dosáhl věku 65 let a splnil podmínky nároku na invalidní důchod stanovené zákonem o důchodovém pojištění.

Souběh výplaty starobního důchodu přiznaného podle ust. § 29 ZDP **s příjmem z výdělečné činnosti.**

V době po 31.12.2009 může pojištěnec po přiznání starobního důchodu pracovat a pobírat důchod v plné výši bez ohledu na to, jakou výdělečnou činnost vykonává a v jakém rozsahu. Vedle této možnosti má poživatel důchodu možnost na základě své žádosti si zvolit při výkonu výdělečné činnosti výplatu starobního důchodu v poloviční výši.

Před 31. prosincem 2009 byla výplata starobního důchodu při výkonu výdělečné činnosti podmíněna sjednáním pracovněprávního vztahu na dobu určitou nepřesahující dobu 1 roku.

2.4.2 Poměrný starobní důchod

Pojištěnec má nárok na tento druh starobního důchodu v případě, že nesplnil podmínky řádného starobního důchodu. Musí však splňovat podmínky poměrného starobního důchodu.

Podle dosavadní právní úpravy bylo třeba dosáhnout věku 65 let a potřebné doby pojištění alespoň 15 let. Nově dochází k postupnému navýšení potřebného věku i doby pojištění v závislosti na kalendářním roce dosažení potřebného věku. Potřebný věk navíc přestává být pro všechny jednotný – jeho výše se nově odvozuje od důchodového věku muže stejného data narození, ke kterému se vždy přičítá 5 let. Zřetelněji to uvidíme v následující tabulce:

tabulka 4 Potřebný věk a potřebná doba pojištění pro nárok na poměrný starobní důchod

Potřebný věk v roce	Potřebná doba pojištění
65 let před rokem 2010	15 let
důchodový věk muže stejného data narození + 5 let v roce 2010	16 let
důchodový věk muže stejného data narození + 5 let v roce 2011	17 let
důchodový věk muže stejného data narození + 5 let v roce 2012	18 let
důchodový věk muže stejného data narození + 5 let v roce 2013	19 let
důchodový věk muže stejného data narození + 5 let po roce 2013	20 let

Pro ženy v tomto případě platí to samé jako pro muže. Při nároku na tento Poměrný starobní důchod se totiž nezohledňuje počet vychovaných dětí.

2.4.3 Předčasný starobní důchod

Jak už sám název napovídá, do předčasného důchodu lze odejít ještě předtím, než máme nárok na řádný starobní důchod. Ovšem po splnění určitých podmínek.

Podmínky nároku na předčasný starobní důchod se změnily. Tou základní, která musí být splněna, je získání potřebné doby pojištění, a to doby pojištění stanovené v ustanovení § 29 odst. 1, nebo 3 ZDP. Nárok na tento důchod pak vzniká v závislosti na dosaženém důchodovém věku. Tento důchod lze přiznat nejdříve ode dne podání žádosti o tento důchod, přičemž za den vzniku nároku se považuje den, od něhož je přiznán. V případě přiznání předčasného starobního důchodu nevzniká nárok na starobní důchod podle ust. § 29 ZDP.

Předčasný důchod je nižší asi o 1 500 Kč měsíčně u průměrné penze a důchod budeme mít nižší i poté, co dosáhneme na normální starobní důchod.

Podmínky nároku na předčasný trvale krácený starobní důchod (§ 31 zákona o důchodovém pojištění)

Pojištěnec má nárok na předčasný trvale krácený starobní důchod, jestliže

- a. získal dobu pojištění nejméně 25 let, a
- b. do dosažení důchodového věku mu chybí nejvýše tři roky.

Zákon č. 306/2008 Sb., kterým byl novelizován zákon o důchodovém pojištění, zavedl s účinností od 1. ledna 2010 postupné prodloužení období pro předčasný odchod do starobního důchodu. Toto opatření zachovává dosavadní možnost odchodu do předčasného starobního důchodu až o tři roky dříve, a to při důchodovém věku 63 let a nižším; při důchodovém věku vyšším než 63 let se délka období pro možnost

předčasného odchodu do důchodu postupně prodlužuje, a to až na 5 roků v případě pojištěnců, jejichž důchodový věk bude činit 65 let. Rovněž v případě předčasného starobního důchodu se postupně prodlužuje délka potřebné doby pojištění pro nárok na tento důchod, a to obdobně jako v případě řádného starobního důchodu.

Vybrané skupiny zaměstnanců jako jsou horníci, zaměstnanci ve veřejných službách atd. mohou odejít do důchodu i v mnohem nižším věku.

2.5 Podání žádosti o důchod

Žádost o důchod je možné sepsat nejdříve čtyři měsíce před požadovaným datem přiznání. Budoucí důchodce se musí obrátit na Okresní správu sociálního zabezpečení (dále OSSZ), v Praze je to Pražská (PSSZ) a v Brně Městská (MSSZ), příslušnou podle místa trvalého bydliště.

Pokud nemůže budoucí důchodce žádost podat sám z důvodu nepříznivého zdravotního stavu, může ji za něj sepsat jeho rodinný příslušník. Musí však předložit souhlas oprávněného s podáním žádosti o dávku a potvrzení lékaře, že mu zdravotní stav neumožňuje žádost o dávku sepsat.

Žádost o důchod může kromě oprávněného občana podat i jeho zmocněnec, a to na základě plné moci.

Doklady, které se při žádosti o starobní, plný invalidní či částečný invalidní důchod předkládají:

- občanský průkaz, u cizinců pas či povolení k pobytu,
- doklady o studiu, popřípadě učení (i nedokončeném),
- muži předkládají doklady o výkonu vojenské služby,
- ženy předkládají doklady prokazující výchovu dětí,
- potvrzení zaměstnavatele o vyplácených náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání),
- potvrzení zaměstnavatele o zvláštním příspěvku horníkům, vypláceném před rokem 1996,

- pokud občan chce důchod vyplácet na účet u peněžního ústavu, musí k žádosti přiložit vyplněný a bankou potvrzený tiskopis „Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet“,
- doklady prokazující zaměstnání v cizině,
- chybí-li některé doby pojištění, předkládají se náhradní doklady, které prokazují výdělečnou činnost - potvrzení zaměstnavatele, pracovní smlouvy, svědecké prohlášení aj.,
- evidenční list důchodového pojištění z posledního zaměstnání – předkládá jej zaměstnavatel, a to na vyžádání OSSZ/PSSZ/MSSZ.

Všechny žádosti pak postupují České správě sociálního zabezpečení (dále ČSSZ), která o nich rozhoduje. Délka vyřízení žádosti závisí na tom, zda jsou v evidenci ČSSZ všechny podklady, či nikoli. Pokud z nějakého důvodu chybí (například, že organizace dříve nesplnily svou zákonnou povinnost a neposlaly potřebné dokumenty) musí se chybějící doby pojištění došetřit a až poté může ČSSZ o důchodu rozhodnout. V těchto problematičtějších případech se průměrná doba došetřování pohybuje kolem tří měsíců. V případě, že se to však nestihne včas, dostane žadatel alespoň zálohu a dál čeká na došetření a rozhodnutí.

Důchod se vždy vyplácí přímo oprávněnému nebo jeho zákonnému zástupci v hotovosti prostřednictvím pošty nebo bankovním převodem na účet. Formu výplaty si žadatel volí sám při podání žádosti.

3 Praktická část

3.1 Výpočet starobního důchodu

Starobní důchod má dvě složky: **základní a procentní výměru**

- základní výměra je stanovena pevnou částkou pro normální i předčasný důchod 2170 Kč
- procentní výměra pro normální starobní důchod je za každý celý rok doby pojištění 1,5 % výpočtového základu, nejméně 770 Kč měsíčně.

Pojištěnci, který vykonává výdělečnou činnost i poté, co splní podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1, 2, 3 ZDP se zvyšuje procentní výměra jeho starobního důchodu.

Za každých 90 kalendářních dnů o 1,5% výpočtového základu v případě, že důchod nebere. Jestliže důchod bere v jeho plné výši potom o 0,4% výpočtového základu za každých 360 kalendářních dnů. Pokud důchod bere v poloviční výši, bude se mu zvyšovat o 1,5 % výpočtového základu za každých 180 kalendářních dnů.

Výpočtový a vyměřovací základ

Výpočtový základ se určí redukcí osobního vyměřovacího základu, což je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období. Za roční vyměřovací základ pojištěnce se považuje úhrn výdělků za jednotlivý kalendářní rok rozhodného období vynásobený koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem za dobu po 31.12 1995 je vyměřovací základ pro stanovení pojistného na sociální pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a

za dobu před 1. lednem 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení.³

Rozhodné období

U důchodů přiznávaných do roku 2016 (včetně) se rozhodné období začíná počítat kalendářním rokem 1986 a jako poslední započtený je kalendářní rok, který bezprostředně předchází roku, v němž se přiznává důchod. Po roce 2016 bude rozhodné období stanovováno v rozsahu 30 kalendářních roků bezprostředně předcházejících roku přiznání důchodu. Rok, ve kterém pojištěnec dosáhl 18 let věku a kalendářní roky předcházející se do rozhodného období zpravidla nezahrnují.

Redukce osobního vyměřovacího základu

V roce 2010 jsou redukční částky stanoveny takto:

tabulka 5 Redukční částky osobního vyměřovacího základu

do 10 500	zápočet plně (pokud osobní vyměřovací základ tuto částku nepřesáhne)
nad 10 500 do 27 000	30%
nad 27 000	10%

Výše redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu je stejná jako v roce 2009.⁴

Dle rozhodnutí Ústavního soudu z 16. dubna roku 2010 musí být v České republice do konce září roku 2011 uveden do praxe nový způsob výpočtu starobní penze. Nastavení nového výpočtu měsíční penze však nebude jednoduché. Důchodový systém v Česku je již nyní v záporných číslech. Příjmy od pracujících tak nedostačují na

³[online] [cit. 10. března 2010] Dostupné na WWW: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/vypocet-a-vyplata-duchodu/vypocet-a-vyplata-duchodu.htm>

⁴[online] [cit. 10. března 2010] Dostupné na WWW: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/vypocet-a-vyplata-duchodu/vypocet-a-vyplata-duchodu.htm>

úhradu penzí současných důchodců. Tento rozdíl se musí dorovnávat z jiných zdrojů. Pravděpodobně bude muset dojít k postupnému celoplošnému snižování státního důchodu a zvýšení „daňového příjmu“.

3.1.1 Praktický postup výpočtu starobního důchodu

Žadatel o důchod pobíral ve všech letech průměrnou mzdu. Průměrná mzda za rok 2009 bude cca 23 598 Kč. V předcházejících letech až do roku 1986 průměrnou měsíční mzdu žadatele přepočítáme tak, aby při vynásobení příslušným koeficientem (stanovených zákonem) byl přepočtený roční příjem stejný jako v roce 2009, tj. 283 176 Kč (23 598 * 12 měsíců). Pro zjednodušení budeme počítat, že občan neměl za celou roky žádné vyloučené doby.

Počet let pojištění budeme počítat 45 (sazba 1,5% za každý rok).

Rok	Příjem z výdělečné činnosti	Vyloučené doby	Koeficient	Přepočtený příjem z výdělečné činnosti
1986	2 875 Kč	0	7,9988	283 176 Kč
1987	2 936 Kč	0	7,8349	283 176 Kč
1988	3 003 Kč	0	7,6602	283 176 Kč
1989	3 075 Kč	0	7,4790	283 176 Kč
1990	3 188 Kč	0	7,2150	283 176 Kč
1991	3 679 Kč	0	6,2522	283 176 Kč
1992	4 505 Kč	0	5,1052	283 176 Kč
1993	5 643 Kč	0	4,0757	283 176 Kč
1994	6 690 Kč	0	3,4380	283 176 Kč
1995	7 928 Kč	0	2,9012	283 176 Kč
1996	9 387 Kč	0	2,4502	283 176 Kč
1997	10 376 Kč	0	2,2166	283 176 Kč
1998	11 343 Kč	0	2,0276	283 176 Kč
1999	12 277 Kč	0	1,8734	283 176 Kč
2000	13 087 Kč	0	1,7575	283 176 Kč
2001	14 203 Kč	0	1,6194	283 176 Kč
2002	15 242 Kč	0	1,5090	283 176 Kč
2003	16 268 Kč	0	1,4138	283 176 Kč
2004	17 348 Kč	0	1,3258	283 176 Kč
2005	18 247 Kč	0	1,2605	283 176 Kč
2006	19 450 Kč	0	1,1825	283 176 Kč
2007	20 884 Kč	0	1,1013	283 176 Kč
2008	22 584 Kč	0	1,0184	283 176 Kč
2009	23 598 Kč	0	1,0000	283 176 Kč
Celkem	x	x	x	6 796 224 Kč

Osobní vyměřovací základ = $(6\,796\,224 / 8\,766) * 30,4167 = 23\,582$ Kč

Redukce do 10 500 Kč (100%) = 10 500 Kč

Redukce od 10 501 Kč do 27 000 Kč (30%) = 3924

Redukce nad 27 000 Kč (10%) = 0 Kč

Redukovaný osobní vyměřovací základ = 14 424 Kč (10 500 Kč+ 3 924 Kč+ 0 Kč)

Základní výměra důchodu = 2 170 Kč

Procentní výměra za odpracované roky = 45 let * 1,5 % = 67,5 %

Procentní výměra důchodu = 9 736 Kč (67,5 % z 14 424 Kč)

Měsíční důchod celkem = **11 906 Kč** (2 170 Kč + 9 736 Kč)

Měsíční státní penze žadatele o důchod v letošním roce, který celý život pobíral průměrnou mzdu, bude činit 11 906 Kč.

tabulka 6: Nominální a reálný starobní důchod v České republice

		1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Průměrná měsíční výše důchodu	Kč	3059	3578	4213	4840	5367	5724	5962	6352	6830	7071	7256	7728	8 173	8 736	9 347
Nárůst meziroční	%	111,9	117,0	117,7	114,9	110,9	106,7	104,2	106,5	107,5	103,5	102,6	106,5	105,8	106,9	107,0
Nárůst od roku 1992	%	126,8	148,3	174,6	200,6	222,4	237,2	247,1	263,2	283,1	293,0	300,7	320,3	338,7	362,0	387,4
Index spotř. cen	%	110,0	109,1	108,8	108,5	110,7	102,1	103,9	104,7	101,8	100,1	102,8	101,9	102,5	102,8	106,3
Reál. důchod při použití indexu s.c.	%	101,7	107,2	108,2	105,9	100,2	104,5	100,3	101,7	105,6	103,4	99,8	104,5	103,2	104,0	100,7
Index životních nákladů	%	111,0	110,4	109,4	109,9	113,4	102,4	104,7	106,1	102,4	100,4	103,2	102,4	103,6	103,7	108,2
Reál. důchod při použití indexu ž.n.	%	100,9	106,0	107,6	104,65	97,7	104,1	99,5	100,4	105,0	103,1	99,4	104,0	102,1	103,1	98,9

Zdroj: <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/vyvoj/starobni-duchod/>

Průměrný měsíční výše důchodu od roku 1994 do roku 2008 rostla. Pokud se však podíváme na nárůst meziroční, pak zjistíme, že tam už se růst střídá s poklesem. V řádce „Nárůst od roku 1992“ vyčteme, že starobní důchody v ČR vzrostl od roku 1992 do roku 2008 o 387,4 %. Index spotřebitelských cen vyjadřuje cenovou hladinu jako průměrnou úroveň cen souboru (spotřebního koše) výrobků a služeb, spotřebovávaných průměrnou domácností. V porovnání s reálným důchodem ovšem ceny rostly mnohem výrazněji. Při použití indexu životních nákladů k reálným důchodům je zřejmé, že růst důchodů je nižší než životní náklady. To znamená, že důchodci si musí buď své životní náklady hradit ještě z jiných zdrojů než je jejich důchod nebo dochází ke snížení jejich životní úrovně.

3.2 *Vyplácení důchodů*

Při podání žádosti o dávku důchodového pojištění si občan zvolí způsob výplaty důchodu s tím, že může kdykoliv později požádat ČSSZ o změnu. Důchody se vyplácejí buď v hotovosti prostřednictvím České pošty na adresu trvalého, popř. přechodného bydliště nebo bezhotovostním převodem na bankovní účet klienta.

Příjemce důchodu, vypláceného v hotovosti prostřednictvím pošty, je povinen hradit náklady plátce důchodu za poukazy splátek důchodu vyplácených v pravidelných lhůtách. Ovšem tato povinnost se netýká poživatelů důchodů, jimž byl důchod přiznán před 1. lednem 2010 a od 31. prosince 2009 jim nepřetržitě trvá nárok na alespoň jeden důchod, například vdovský a nově je přiznáván po 31.12.2009 i důchod starobní. Výše těchto nákladů činí v roce 2010 za každou splátku důchodu 21 Kč. Tato částka se sráží předem z celkové výše splátky, takže důchodce obdrží částku v již snížené výši.

tabulka 7: Vyplácené důchody k 31. prosinci daného roku

Rok	Počet důchodců			Průměrná výše důchodu			Průměrný věk		
	Muži	Ženy	Celek	Muži	Ženy	Celek	Muži	Ženy	Celek
2008	1 066 465	1 687 546	2 754 011	10 046	9 032	9 424	64	66	65
2007	1 045 146	1 674 015	2 719 161	9 145	8 194	8 560	64	66	65
2006	1 027 504	1 656 280	2 683 784	8 563	7 667	8 010	64	65	65
2005	1 007 516	1 637 584	2 645 100	8 102	7 244	7 571	64	65	65
2004	995 686	1 629 999	2 625 685	7 613	6 816	7 118	63	65	64
2003	978 920	1 611 924	2 590 844	7 408	6 649	6 936	63	65	64
2002	971 439	1 606 359	2 577 798	7 159	6 428	6 703	63	65	64
2001	973 120	1 610 898	2 584 018	7 147	6 409	6 687	63	65	64
2000	964 450	1 603 415	2 567 865	6 593	5 913	6 169	63	65	64

Zdroj: ČSSZ

Zdroj: [online] [cit.4. května 2010] Dostupné na WWW: <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/vyvoj/vyplacene-duchody>

3.3 *Druhy penzí ve Velké Británii*

Jako povětšinou všude jsou to tyto tři hlavní druhy: Státní, Osobní a Firemní. Na dalších řádcích se budu zabírat penzemi státními.

3.4 *Státní penze*

Státní penze se platí těm, jež dosáhli důchodového věku a zažádali o důchod. Člověk může mít nárok na následující druhy penzí: Základní státní penzi, Doplnkovou státní penzi, popřípadě může získat i Příspěvek na penzi. Penzijní věk, kdy si může klient zažádat o státní penzi nebo příspěvek na penzi se mění obdobně jako u nás v ČR. Od toho roku 2010 do roku 2046 vzroste věk pro odchod do důchodu z 60ti až na 68 let.

Nárok na **Základní státní penzi** (Basic state pension) splňuje ten, kdo platil dostatečný počet let příspěvky na státní pojištění.

Doplnková státní penze (Additional state pension) jak již z názvu vyplývá přidává důchodci navíc extra peníze ke Státní penzi. Někdy se přídatné státní penzi říká Druhá státní penze, dříve známa pod názvem State Earnings Related Pension Scheme (SERPS). Druhá státní penze je štedřejší ke skupině obyvatel s nízkými a středními příjmy, k některým skupinám pečovatelů a lidem dlouhodobě nemocným nebo postiženým.

Za určitých okolností je možné získat i **Příspěvek na penzi** (Pension Credit). Tento důchod je závislý na příjmech a je tvořen dvěmi složkami: Garantovaným příspěvkem a Příspěvkem k úsporám.

Garantovaný příspěvek (Guarantee credit) funguje tak, že každý týden je navyšována výplata příspěvku. Je možné dostat i více, pokud se jedná například o těžce postiženého opatrovníka nebo pokud klient má nějaké výdaje na bydlení jako je hypotéka. Aby člověk mohl zažádat o Garantovaný příspěvek, musí dosáhnout požadovaného věku potřebného pro Penzijní úvěr.

Príspevek k úsporám (Savings credit) zajišťuje peníze navíc pro penzisty ve věku 65 let a více, kteří se finančně na důchod zajistili.

Lze získat Příspěvek na penzi i Garantovaný příspěvek zároveň.

3.4.1 Základní státní penze

Státní penze je pravidelná částka vyplácena těm, kteří se dostali do věku požadovaného pro nárok na penzi. V letech 2010-11 dostane jednotlivec něco mezi minimem £24,41 a maximem 97,65 liber týdně. Pravdou je, že někteří dostávají méně. Mnozí však více a to díky Přídavné státní penzi. Každý člověk je zvyklý na určitý standard života, kterého se nechce vzdát ani ve stáří a tak si někteří z klientů během aktivního života střežují peníze navíc, aby pak měli k důchodu.

Zajímavé v tomto britském systému je, že vdaná žena, popř. partnerka může použít výpis Národního pojištění svého muže a dostávat tak £58,50 týdně (rovná se to 60% maximální týdenní částky). Znamená to, že manželský pár, popř. partneři dostávají oddělený důchod v úhrnu £156,15 týdně. Kdyby oba splňovali podmínky potřebných let pro nárok na plný Státní důchod, pak by jejich důchody za týden dosáhly £195,30. Muž se ženou spolu ani nemusí žít a žena nemusí ani čekat, až si její muž zažádá o svůj vlastní důchod.

O státní penzi může člověk zažádat, když *dosáhl penzijního věku*. Nemusí se žádat okamžitě, ale počkat a později dostat více.

Dnešní důchodový věk muže je 65 let, což se bude do budoucna zvyšovat. 6. dubna 2010 se zvýšil věk pro odchod do důchodu ženám, který je 60 let. V roce 2020 pak dosáhne hranice 65 let. Další zvýšení přijde mezi léty 2024 až 2046, kdy se z 65ti let zvýší na 68.

Potřebný věk pro nárok na státní penzi si každý občan Spojeného království může vypočítat pomocí tzv. věkové kalkulačky na internetových stránkách: http://www.direct.gov.uk/en/Pensionsandretirementplanning/StatePension/DG_4017919

Takzvaný posuzovaný rok pro základní Státní penzi je daňový rok, kde platí jedno z následujících:

- máte dostatečný příjem na placení příspěvků do Národního pojištění
- platíte příspěvky na Národní pojištění
- byl vám připsán dostatek příspěvků

V letech 2010-2011 člověk musí vydělat £5 044 za rok a více, jestliže je zaměstnanec, nebo 5 075 liber za rok či více, pokud je samostatně výdělečně činný.

Pokud člověk dosáhne důchodového věku, neznamená to, že by automaticky musel přestat pracovat, ale může být dále aktivní a chodit do zaměstnání.

Každý má tedy tyto možnosti:

- přestat pracovat a dostávat svoji Státní penzi
- pokračovat a zároveň pobírat Státní penzi
- dále pracovat a svůj nárok na penzi si odložit

Pokud si člověk zvolí odložení státní penze, pak může později dostat určitou částku peněz navíc k vyplácené Státní penzi nebo si zvolí vyplácení této extra částky postupně a to do konce svého života. Jednorázová částka je vlastně to, co penzistovi z důvodu odkladu nebylo vyplaceno, ale na co měl nárok plus úroky. Doba odkladu penze záleží na důchodci samém.

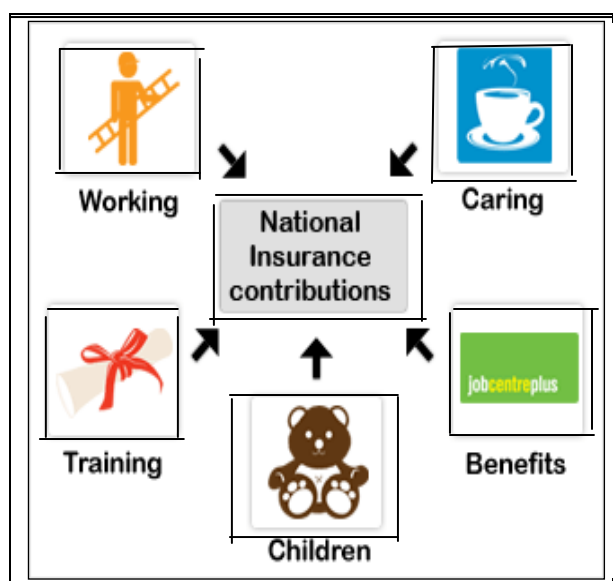
Pokud penzista pracuje i po překročení důchodového věku, má právo neplatit příspěvky Národního pojištění.

Výše státní penze závisí na *počtu roků Národního pojištění*, které člověk stihl nashromáždit během svého aktivního života. Ať už to bylo placením příspěvků Národního pojištění nebo obdržením vládního úvěru na Národní pojištění.

Posuzované roky člověk obdrží:

- při práci na plný nebo částečný úvazek
- jako živnostník
- při pečování o někoho více jak 20 hodin za týden
- při dostávání přídavků na dítě
- pokud se člověk připravuje na budoucí zaměstnání

Obrázek 3 Subjekty přispívající na národní pojištění

zdroj: http://www.direct.gov.uk/en/Pensionsandretirementplanning/StatePension/DG_183759

Vláda platí jedinci pojištění pokud:

- je nezaměstnaný, ale aktivně si hledá práci,
- požaduje určité státní dávky (např. sociální),
- stará se o někoho minimálně 20hod/týdně.

K obdržení plné základní Státní penze potřebuje většina lidí 30 posuzovaných let pojištění. Ti kdož si nejsou jisti svým počtem let pojištění, si mohou platit dobrovolné příspěvky na Národní pojištění. V momentě, kdy člověk dosáhl 30 let pojištění může

stále pokračovat v placení příspěvků, dokud nedosáhne důchodového věku. Vláda se totiž potom dívá na výpis Národního pojištění a od toho se bude odvíjet výše důchodu. V případě, že člověk nesplní zmiňovaných 30 let odvodů příspěvku do Národního pojištění, bude mu přiznána nižší penze než odpovídají plné Státní penzi.

Pro občany, kteří se už dnes blíží nebo dokonce přesáhli hranici pro odchod do důchodu, se pravidla liší. Muži narozeni před 6.dubnem 1945 obvykle potřebují mít 44 posuzovaných let a ženy narozené před 6. dubnem roku 1950 obvykle potřebují 39 posuzovatelných let.

Lidé si dobu pojištění mohou zjistit na internetové adrese:

http://www.direct.gov.uk/en/Pensionsandretirementplanning/StatePension/DG_184319

Pokud člověk dosáhl věku na přiznání Státní penze 6. dubna tohoto roku, tedy roku 2010, popř. po tomto datu a pokud má část potřebných let pojištění, ale ne všechny, potom nedostane plnou Státní penzi, ale pouze základní a to za každý posuzovaný rok, který si vydělával.

Někdy se stane, že člověk Národní pojištění platit nemůže. Může to být z důvodu nemoci nebo nezaměstnanosti. V mnoha případech vláda vypomůže poskytnutím úvěru. Tuto výpomoc může dostat člověk i pokud se stará o někoho nemocného či postiženého.

3.4.2 Doplnková státní penze

Někteří lidé kromě základní Státní penze dostanou ještě Doplnkovou státní penzi. To, zda na ni budou (mají) nebo nebudou (nemají) mít nárok závisí na několika faktorech. Samozřejmě to zahrnuje výpis z Národního pojištění a dále, co si člověk vydělal, když pracoval.

Jde o to, že pokud člověk dosáhne potřebných 30ti let pojištění potřebných pro plnou Státní penzi, může pokračovat dál ve svém zaměstnání a placení příspěvků Národního pojištění, dokud nedosáhne potřebného věku pro nárok na důchod. Tím tak dosáhne nejen na Doplnkovou státní penzi, ale i na ostatní výhody spojené s placením Národního pojištění. Takže vytváření nároku na tento druh penze znamená být pod hranicí důchodového věku a:

- být zaměstnaný a vydělávat si více než 4 940 liber (z jakékoli jedné práce)
- starat se o děti mladší 12ti let a dostávat přídavky na dítě
- starat se o nemocné nebo postižené více jak 20hod týdně a žádat o pečovatelský příspěvek
- registrovaný pěstoun, který dostává příspěvky na opatrovnictví
- a další určité příspěvky kvůli nemocem a pracovním neschopnostem.

Nárok na Doplnkovou penzi si nevytváří živnostníci, protože ti platí nižší příspěvky na Národní pojištění; dále sem patří nezaměstnaní a lidé připravující se na výkon práce.

Zaměstnaní lidé, kteří neobdrží přídavnou Státní penzi jsou ti, kteří jsou zahrnuti do penzijního programu, který se rozhodl přídavnou Státní penzi vyloučit. Toto je možné učinit jedině díky ustanovení, kterému se říká „vyvázání“ (angl. „contracting out“).

Penzijní programy, které své členy vylučují z Doplnkové státní penze

Některé penzijní programy jsou založené za účelem poskytování penze nebo části přídavné Státní penze. Zahrnuje to některé společnosti, kapitálového účastníka a osobní důchodové programy. Pokud jste v jednom z těchto penzijních programů, potom jste tzv. „vyvázán“ z přídavné Státní penze.

Pokud jste tedy vyvázáni bude vám to vykompenzováno jiným způsobem. Typ tohoto způsobu kompenzace závisí na tom, v jakém druhu programu jste:

- pokud jste ve firemním nebo zaměstnaneckém důchodovém programu, vy i váš zaměstnavatel platí sníženou sazbu příspěvků Národního pojištění
- pokud jste v podílovém nebo osobním důchodovém programu, platíte plnou sazbu příspěvků Národního pojištění ale vláda pro vás platí část těchto příspěvků do vašeho penzijního programu

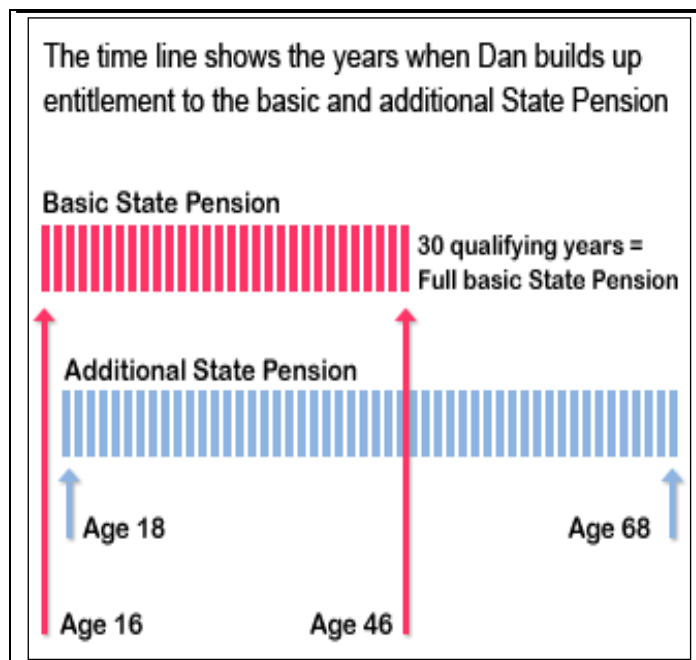
Vyvázání z Doplnkové státní penze neovlivňuje základní Státní penzi. Není možné se vyvázat ze základní Státní penze.

Od 6. dubna 2012 bude vyvázání z Doplnkové státní penze odstraněno z některých důchodových programů a od tohoto data už nebude možné být vyvázán z Doplnkové státní penze.

Příklad na obě části Státní penze

Dan začal sbírat své posuzované roky v 16 letech, kdy se plně věnoval přípravě na budoucí povolání. Začíná pracovat v 18 a má zaměstnání na plný úvazek až do doby dosažení věku potřebného na Státní penzi. Což pro něj znamená 68 let. Dan platí za každý rok, kdy pracuje, Národní pojištění a zároveň i získává nárok na Doplnkovou státní penzi za každý rok. Znamená to, že když Dan dosáhne 46 roků, má nashromážděných 30 posuzovaných let, jinými slovy to také znamená, že dosáhl na plnou Základní státní penzi. Protože ale dále pokračuje v placení Národního pojištění až do doby, kdy dosahuje věku 68 let, tyto roky tak jdou na jeho Doplnkovou státní penzi a řadu dalších výhod, příspěvků, která jsou na Národním pojištění závislé. V momentě, kdy žádá o Státní penzi, má Dan tedy nárok na plnou Základní i Doplnkovou státní penzi, díky jeho příspěvkům v době od jeho 16 let do 68.

Obrázek 4 Vysvětlení příkladu na obrázku

zdroj: http://www.direct.gov.uk/en/Pensionsandretirementplanning/StatePension/DG_183774

3.4.3 Příspěvek na penzi

Důchodce žijící ve Velké Británii může využít Příspěvku na penzi k týdennímu navýšení svého příjmu. Příspěvek na penzi se dále člení na Garantovaný příspěvek a Příspěvek k úsporám.

Pomocí *Garantovaného příspěvku* se garantuje minimální příjem navýšením týdenního důchodu na 132,60 liber pokud jste svobodný/á a 202,40, pokud máte partnera. Tyto částky však ještě mohou být navýšené v případě invalidity, pokud máte povinnosti jako ošetřující nebo určité náklady s bydlením, např. placení úroků na hypotéku. Nárok na tento typ příspěvku máte v případě, že jste dosáhl/a zákonného důchodového věku.

Pro 65ti leté důchodce a starší existuje *Příspěvek k úsporám*. Tento druh příspěvku člověk může mít společně s Garantovaným. Ti, kdož na tento příspěvek mají nárok musejí být tedy nejen 65ti letí nebo starší, ale plus musejí mít určité příjmy nebo úspory. Tím se myslí:

- pracovní či soukromé penze
- výdělky
- uspořenou částku přesahující £ 10 000.

Výpočet Příspěvku k úsporám

Při výpočtu výše Příspěvku k úsporám, se přihlíží k částce, která je penzistovi týdně vyplácena. Pokud tato částka překročí určitou hranici: £98,40 (svobodný), £157,25 (žijící s partnerem), potom za každou libru přesahující zmiňovanou úroveň, dostanete 60 pencí.

Příspěvek může být maximálně £20,52 za týden, pokud je člověk svobodný a £27,09, pokud má partnera.

Příspěvek k úsporám se snižuje o 40 pencí za každou libru příjmu přesahujícího garantovanou příspěvkovou hranici – £132,60 za týden, pokud jste svobodný nebo £202,40 pokud žijete s partnerem.

Horní hranice pro možné obdržení tohoto Penzijního příspěvku jsou:

- £183,90 týdně pro svobodné
- £270,13 týdně pokud máte partnera

Tyto částky mohou být i vyšší v případě, že jste postižená osoba, pečující, pokud máte náklady s bydlením (hypotéku, splácení úroků).

Na internetových stránkách <http://www.direct.gov.uk> může penzista využít kalkulačku na odhad Penzijního příspěvku.

3.5 *Žádost o základní Státní penzi a její vyplácení*

Moment, kdy se nejdříve může zažádat o základní Státní penzi nastává, když člověk dosáhne Státního penzijního věku. Jestli má nárok na penzi je věc další. To závisí na výpisu příspěvků do Národního pojištění předtím, než je dosaženo Státního penzijního věku.

Čtyři měsíce před dnem dosažení důchodového věku by měla Penzijní služba automaticky zaslat budoucímu důchodci Státní důchodovou informační brožuru a vyzvat ho k zažádání si o důchod.

Pokud ale člověk neobdrží tuto brožuru ještě ani dva měsíce předem, má právo si o ni zavolat, popř. požádat krátkou textovou zprávou ze svého mobilu nebo si stáhnout a vytisknout formulář a po vyplnění zaslat na místní penzijní centrum.

Existuje i varianta pro velšsky mluvící klienty žijící ve Walsu, kteří si zavolají na jiné telefonní číslo, popř. zašlou sms zprávu, pokud mají problémy se sluchem nebo s mluvením.

A co všechno člověk musí mít k žádosti o důchod?

- číslo Národního pojištění
- současnou adresu místa bydliště a k tomu ještě adresy z posledních dvou bydlišť
- daňové identifikační číslo
- informace jako jsou číslo Národního pojištění chotě, či partnera, datum sňatku či registrovaného partnerství
- v případě, že je člověk rozvedený nebo ovdověl nebo bylo zrušeno jeho registrované partnerství, potom se musí doložit i tato data
- informaci o jakýchkoli dávkách sociálního zabezpečení nebo o jejich nárokování, které můžete mít vy nebo váš choť, registrovaný partner

- kontaktní adresu na jakéhokoli vašeho zaměstnavatele, pro kterého jste pracoval/a v uplynulých dvou letech
- pokud jste žil/a nebo pracoval/a v zahraničí, bude se od vás vyžadovat číslo sociálního zabezpečení a data od kdy do kdy bylo toto pojištění placeno
- číslo bankovního účtu, na který bude penze vyplácena

Státní penze jde přímo do banky klienta, do stavební spořitelny, na poštu nebo i na Národní spořicí účet, který akceptuje přímé debetní platby.

Lidé žijící ve Velké Británii také mají právo si vyplácení svého důchodu posunout na později a dostávat pak vyšší týdenní platby nebo místo toho si zvolit variantu vyplacení celé odložené částky navýšené o úroky, ale v tom případě se částka jednorázově daní.

Pokud se změní některá ze skutečností uvedených v žádosti, penzista by o tom měl informovat příslušnou Penzijní službu. Změnami se myslí: přestěhování, pobyt nebo opuštění nemocnice, pokud se člověk chystá žít v zahraničí (popř. tam zůstat na delší dobu na dovolené), nebo pokud bude umístěn v některém z pečovatelských domů.

3.6 *Porovnání českého sociálního systému s anglickým a důchodových systémů obou zemí.*

Mezi českým a britským systémem sociální péče je mnoho podstatných rozdílů zapříčiněných různým historickým, sociálním i politickým vývojem obou zemí. Existují historicky odlišné priority a odlišné přístupy sociální péče. Zatímco v Británii se sociální služby vyvinuly jako pozdní výsledek sociálního vývoje a byly koncipovány pouze jako záruka sociálního minima, v ČR má sociální péče dlouhou tradici systému spravovaného obcemi, jež mají výrazné pravomoci a občan má historicky zakořeněné právo na dostatečnou a odpovídající sociální péči. Sociální péče se stala institucionalizovanou součástí místní politiky. Současná sociální politika byla v obou zemích ovlivněna různými politickými pojetími. Zatímco česká sociální politika byla silně ovlivněna sociálně demokratickou ideologií a později komunistickou ideologií, anglická koncepce sociální politiky je podmíněna liberálně konzervativním pojetím. Veřejná správa v ČR je silně ovlivněna německým modelem sociálního zabezpečení, jenž je založen na zcela jiných základech než britský model veřejné správy.⁵

Český důchodový systém se skládá ze dvou částí. Prvním pilířem je povinné základní důchodové pojištění, dávkově definované (DB = defined-benefit) a průběžně financované (PAYGO). Je univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby. Právní úprava je jednotná pro všechny pojištěnce a neexistují speciální odvětvová schémata. Důchod ze základního důchodového pojištění pobírá více než 99 % obyvatel ve věku vyšším, než je věková hranice pro nárok na starobní důchod.

Vedle toho existuje dobrovolné doplňkové, příspěvkově definované (DC = defined-contribution), kapitálově financované penzijní připojištění se státním příspěvkem. Penzijní připojištění se státním příspěvkem je možno podle terminologie

⁵[online] [cit. 13.května 2010] Dostupné na WWW: www.aplikovanepраво.cz/clanky-pdf/22.pdf

EU považovat za třetí pilíř důchodového systému. Součástí třetího pilíře jsou i produkty komerčních pojišťoven - zejména životního pojištění. Důchody přiznávané ze třetího pilíře se zatím podílejí na příjmech důchodců zanedbatelnou měrou. V členských státech EU obvyklý druhý pilíř (zaměstnavatelské penzijní systémy) v českém důchodovém systému neexistuje.

Naproti tomu Spojené Království má ukázkově funkční třípilířový systém sociálního zabezpečení.

tabulka 8 Britské tři pilíře sociálního zabezpečení

1. pilíř	Státní příspěvkové schéma sociálního zabezpečení, které je povinné pro zaměstnané a OSVČ s příjmem nad určitý limit. Dobrovolně mohou do systému přispívat osoby, které nejsou zaměstnané z jiného důvodu, než je nemoc - např. studenti nebo osoby s příjmy nižšími, než je stanovený limit. Schéma je průběžně financované. Příspěvky z výdělků platí zaměstnanci a zaměstnavatelé. Státní schéma má dvě části (State Pensions, 2005): ▪ Státní důchod (State Pension) - pevná částka ▪ Doplnkový státní důchod (State Second Pension) - výše důchodu závisí na výši výdělků, Pension Credit - zajišťuje minimální příjem pro osoby ve věku 60 a více let. Je také vyplácen osobám ve věku 65+, které si dokázaly uspořít na důchod určitou částku.
2. pilíř	Zaměstnanecká penzijní schémata jsou hlavní formou soukromého penzijního pojištění v UK a jsou dobrovolně zakládána zaměstnavateli. Z těchto schémat jsou obvykle poskytovány penze i jednorázová vyrovnání. Je také běžné poskytovat pozůstalostní dávky. Může jít o schémata dávkově i příspěvkově definovaná. Zaměstnanecké schéma může být "nepříspěvkové", což znamená, že do něj přispívá pouze zaměstnavatel nebo "příspěvkové", což znamená, že do něj přispívají i zaměstnanci, kteří se schématu účastní. Zaměstnavatel rozhodne a stanoví při zakládání schématu, zda do něj účastníci musí přispívat a v jaké výši. Ke splnění daňových požadavků musí zaměstnavatelé přispívat do schématu. (Toto neplatí pro skupinové penzijní pojištění, přestože zaměstnavatel i tomto případě obvykle přispívá). V příspěvkově definovaném schématu ("příspěvkovém" i „nepříspěvkovém“) platí zaměstnavatel do schématu fixní procento výdělků nebo pevnou částku za každého zaměstnance, který se schématu účastní. V dávkově definovaném schématu musí zaměstnavatel vyrovnávat „saldo nákladů“. To znamená, že zaměstnavatel musí splatit jakýkoliv schodek, pokud není dostatek aktiv ve schématu k pokrytí závazků z něho vyplývajících. Hodnocení penzijních schémat pojistným matematikem musí probíhat v intervalech ne kratších než 3 roky.
3. pilíř	Osobní penze a podílnické penze (Stakeholder Pensions). Podílnické penze musí splňovat několik minimálních standardů stanovených vládou, aby zajistily spořitelům hodnotu, flexibilitu a jistotu. Mají především poskytnout možnost penzijního připojištění pro osoby s nižšími příjmy, které nemají přístup k zaměstnaneckým penzijním schématům. Poskytují také větší flexibilitu osobám, které mění zaměstnání, a zaměstnanci mohou zvýšit svůj důchodový příjem odkladem odchodu do důchodu a pozdějším výběrem penze.

zdroj: [online] [cit. 13. května 2010] Dostupné na WWW: praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_285.pdf

Všechny ukazatele jsou za rok 2009, pokud není uvedeno jinak.

tabulka 9 Srovnání důchodových ukazatelů České republiky a Velké Británie

Porovnávané ukazatele	Česká republika	Velká Británie
Odvod na důchodové pojištění v %:		
- zaměstnanec	6,5	11 ¹
- zaměstnavatel	21,5	12,8 ²
- OSVČ	28,0	2,4 GBP/týdně ³
Důchodový věk	muži 62 / 65 ⁵ ženy 59 / 65	muži 65 ženy 60
Důchodové pojištění	25 / 15 ⁵	30
Předčasný důchod	ano	ne
Čistý náhradový poměr	64,1	40,9
% důchodců v zemi v roce 2008	14,8	16
Podíl výdajů na důchody na HDP v %	7,3	5,7
Možnost pracovat a zároveň pobírat důchod	ano	ano
Obvyklé vyplácení důchodů	měsíčně	týdně

pozn. 1 Zaměstnanec (class 1) odvádí 11%, pokud je jeho mzda 110-844 GBP týdně. Do výdělku 110 GBP týdně se neplatí žádné odvody na pojištění. Kdo vydělává více než 844 GBP týdně, platí navíc 1% ze mzdy nad tuto hranici.

pozn. 2 Zaměstnavatel (class 1) odvádí 12,8% z hrubé mzdy zaměstnance, pokud je vyšší než 110 GBP týdně.

pozn. 3 OSVČ - osoba samostatně výdělečně činná (class 2) s ročním ziskem do 5.715 GBP, odvádí na pojištění 2,40 GBP týdně. Pokud roční zisk OSVČ nepřekročí 5.075 GBP, může požádat o vydání certifikátu o nízkém příjmu, který opravňuje neodvádět žádný příspěvek na pojištění. OSVČ do 16 let, v důchodovém věku, na mateřské, resp. neschopné vykonávat výdělečnou činnost neodvádí žádné příspěvky na pojištění.

- OSVČ - osoba samostatně výdělečně činná (class 4) s ročním ziskem 5.716-43.875 GBP odvádí kromě 2,40 GBP týdně ještě 8% ze zisku, resp. 1% navíc ze zisku nad

43.875 GBP. OSVČ do 16 let a v důchodovém věku neodvádí žádné příspěvky na pojištění.⁶

pozn. 5 platí pro poměrný starobní důchod

Pohled na fungování důchodových systémů jak v evropských, tak i dalších zemích světa, včetně ČR a Spojeného království.

Ve Velké Británii, stejně jako například v Belgii, Irsku, Portugalsku nebo Španělsku neplatí občané zvlášť sociální a zdravotní pojištění. Je tam zavedena pouze jedna sazba, která kryje náklady na případné lékařské ošetření či léky, tak i sociální situace formou příspěvku na politiku zaměstnanosti či do státního povinného penzijního systému.

Státní penze z průběžného systému ve výši cca 40 % čistého příjmu dosahovaného před odchodem do důchodu u občana pobírající celý život průměrnou mzdou mají již nyní ve Velké Británii stejně jako například v USA, Irsku, na Novém Zélandě nebo v Japonsku. V těchto zemích je vlastní spoření nutností a tento trend se přesouvá do všech vyspělých zemích. Výsledná penze se tedy skládá většinou ze tří částí – státní penze z průběžného penzijního systému, penze z povinného spoření v penzijních fondech a z dobrovolného spoření. Příjmy z dobrovolného spoření v různých finančních produktech je dokonce nejdůležitějším příjmem občanů v důchodu nejenom ve Velké Británii, USA či Irsku, ale i v Nizozemí nebo Dánsku. Nejdříve si na vlastní penzi začínají spořit Britové v průměru již ve 28 letech. U nás v České republice lidé se spořením začínají poměrně dlouho ve 40-50 letech. Doporučuje se ve 30 letech života. Vyspělé státy podporují dobrovolné spoření, např. státním příspěvkem při splnění zákonných podmínek u podporovaného finančního produktu (v České republice u

⁶[online] [cit. 13. května 2010] Dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/velka-britanie-financni-a-danovy-sektor/5/1000687/>

penzijního připojištění), dále možností snížit si daňový základ o zaplacené částky na podporovaném produktu (v Česku u penzijního připojištění a životního pojištění).

Z hrubé mzdy zaměstnance ve všech členských zemích OECD je sražena daň z příjmu fyzických osob a sociální pojištění (myšleno sociální i zdravotní dohromady). Čistá mzda zaměstnance je potom nižší i tyto povinné odvody. Z důchodu se však daň a pojištění v mnoha zemích neodvádí nebo mají důchodci nižší sazby či významná daňová zvýhodnění. Např. v Česku je od daně z příjmu osvobozen v letošním roce, tedy roce 2010, důchod ve výši 36násobku minimální mzdy, to znamená do výše 288 000 korun za rok. Dani tak podléhá až část důchodu nad 24 tisíc korun měsíčně, takto vysoký důchod má však důchodce v Česku jen výjimečně. Zjednodušeně tedy můžeme říci, že v České republice jsou důchody vypláceny již čisté. Proto není úplně přesné porovnávat hrubou mzdu a důchod, jak se často děje. Lepší je porovnávat náhradový poměr jako poměr čistého důchodu k čisté mzdě. Tento poměr je uveden v příložené tabulce. Uveden je náhradový poměr plynoucí z průběžného systému a fondového systému (pokud je v zemi zaveden). Jak už bylo uvedeno, například v Česku je zaveden pouze průběžný systém (pay-as-you-go), úspěšný tří-pilířový systém funguje v mnoha vyspělých zemích světa – Švýcarsku, Francii, Finsku, Velké Británii, Novém Zélandu či Austrálii. Ve východní Evropě je zaveden v Polsku a na Slovensku. Výše dobrovolného spoření je závislá na každém jednotlivci.⁷

⁷[online] [cit. 14. května 2010] Dostupné na WWW: http://magazin.ceskenoviny.cz/zpravy/trendy-v-penzijnich-systemech-ve-svete/406884&id_seznam=10340

tabulka 10: Výše čistého důchodu k čisté mzdě u mužů v zemích OECD v %

Net replacement rate by earnings level (NRR)						
Men						
country	median	0,5	0,75	1	1,5	2
Australia	59,2	80,2	63,7	53,1	41,8	36,8
Austria	90,3	90,5	90,3	90,3	86,3	64,8
Belgium	65,3	78,7	69	63,7	51,7	41,2
Canada	63,6	89,1	68,9	57,9	40	30,9
Czech Republic	69,8	95,3	74,7	64,1	49,4	41,1
Denmark	98,7	137	106,2	91,3	82,7	77,7
Finland	62	73,2	62,7	62,4	63,8	64,5
France	65,3	76,2	65,6	65,7	60,2	57,5
Germany	61,5	59,2	61,1	61,3	60,3	44,4
Greece	110,4	113,6	110,1	110,8	106,7	104,2
Hungary	95,4	94,3	95,4	105,5	99,2	99,2
Iceland	96,5	110,1	97,7	95,1	92,1	90,6
Ireland	45,6	68,4	50,1	40,1	30,3	24,4
Italy	74,8	74,8	74,8	74,8	77,1	78,7
Japan	40,3	51,4	42,8	38,7	33,9	30,8
Korea	49,2	68,8	53,5	46,6	38,7	29,6
Luxembourg	98,1	107,1	99,7	96,5	93,5	91,8
Mexico	38	56	38,1	38	39,6	39,7
Netherlands	105,5	105	107,4	103,2	98,6	95,5
New Zealand	47,3	79,3	53,5	41,1	29	22,8
Norway	70,2	76,7	72,3	69,3	60,6	52,8
Poland	74,8	74,4	74,7	74,9	75	77
Portugal	68	73,2	66,7	69,6	72	72,6
Slovak Republic	71,5	66,3	70,4	72,7	74,9	75,9
Spain	84,2	82,1	84,1	84,7	85,3	72,2
Sweden	64,1	79,3	67,4	64,1	81,2	85,9
Switzerland	69,5	68,8	79,4	64,5	44,3	33,4
Turkey	124	121,2	123,4	124,7	127,1	130,4
United Kingdom	44,3	63,8	48	40,9	29,2	22,8
United States	47,1	57,9	49,2	44,8	39,5	33,3
<i>OECD average</i>	<i>71,8</i>	<i>82,4</i>	<i>74,0</i>	<i>70,3</i>	<i>65,5</i>	<i>60,8</i>
EU15	75,9	85,5	77,5	74,6	71,9	66,5

Zdroj: Pensions at a Glance 2009: Retirement-Income Systems in OECD Countries - OECD © 2009 - ISBN 9789264060715

V tabulce 6 je uvedena výše důchodu (v % k čisté mzdě) v zemích OECD u muže (ženy neuvádím, protože je to pro ně v drtivé většině stejné jako pro muže) pobírajícího celý život mzdu na úrovni 50 %, 75 %, 100 %, 150 % a 200 % průměrné mzdy. Poměr penze ke mzdě dosahované před odchodem do důchodu je u občanů s vysokými příjmy nižší než u lidí pobírajících podprůměrnou mzdu. V České republice je však redukce nejvyšší ze všech členských zemí Evropské unie.

Vezmeme-li si člověka pobírajícího celý život podprůměrný plat ve výši 75% průměrné mzdy v důchodu ho čeká penze 74 % čisté mzdy, kterou měl před odchodem do důchodu.

Ovšem v případě občana majícího celý život nadprůměrnou mzdu, tedy řekněme dvojnásobek průměrné mzdy může očekávat důchod ve výši 41 % čisté mzdy před odchodem do penze. Výpočet důchodu podléhá určité redukci a solidaritě ve většině vyspělých zemích světa. České důchody jsou však příliš rovnostářské. Penze občanů s podprůměrnou mzdou je v Česku vysoká (v porovnání se mzdou před odchodem do důchodu) a je dokonce vyšší než činí průměr za všechny členské země OECD. Penze občanů s nadprůměrnou mzdou je naopak nízká a značně pod průměrem zemí OECD.

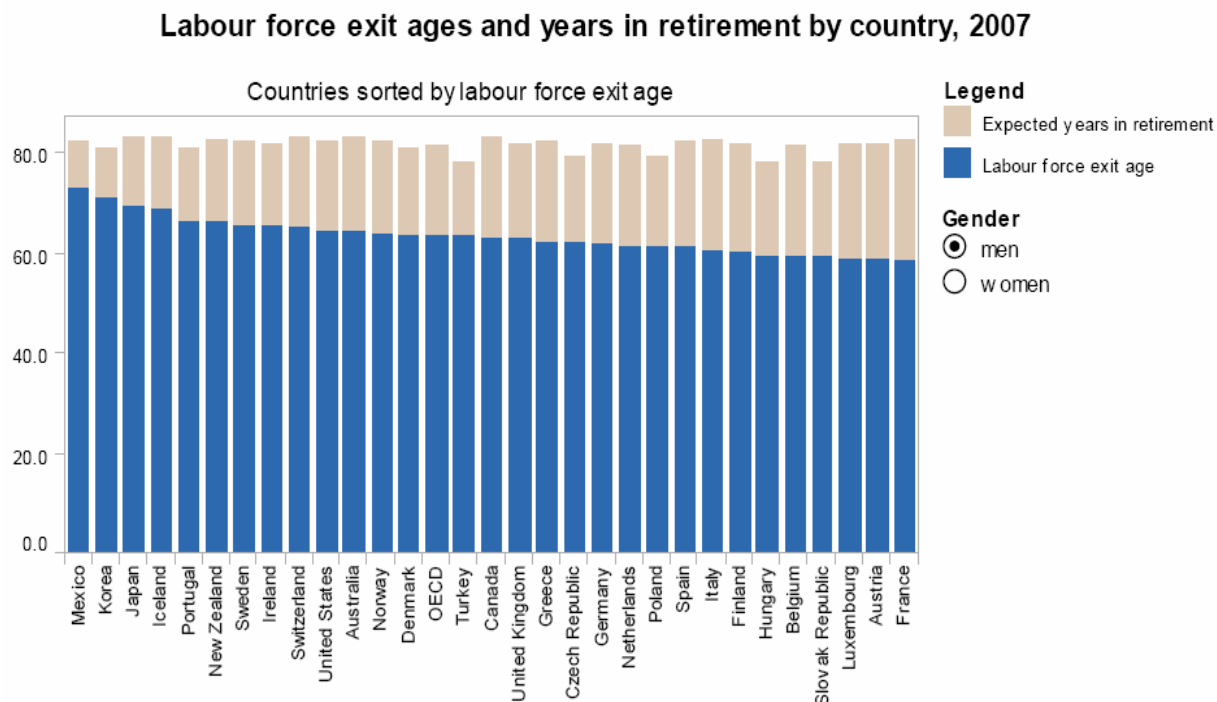
tabulka 11: Relace průměrného starobního důchodu k průměrné nominální mzdě v ČR

		1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	7004	8307	9825	10802	11801	12797	13614	14378	15524	16430	17466	18344	19546	20957	22691
Průměrná měsíční výše důchodu	Kč	3059	3578	4213	4840	5367	5724	5962	6352	6830	7071	7256	7728	8 173	8 736	9 347
Průměrná čistá měsíční mzda	Kč	5484	6446	7654	8436	9228	10033	10660	11583	12432	13212	14036	14377	15620	17115	17192
Důchod / hrubá mzda	%	43,7	43,1	42,9	44,8	45,5	44,7	43,8	42,9	43,0	41,8	40,2	40,7	40,4	40,3	39,7
Důchod / čistá mzda	%	55,8	55,5	55,0	57,4	58,2	57,1	55,9	54,8	54,9	53,5	51,7	53,8	52,3	51,0	52,2

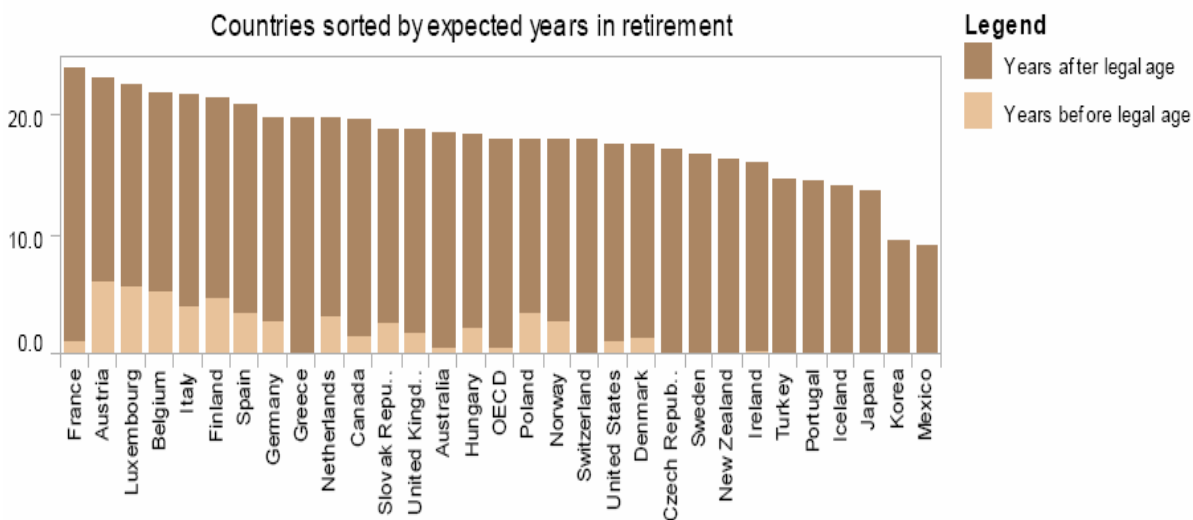
Zdroj: <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/vyvoj/starobni-duchod/>

V tabulce 2 si můžeme všimnout vývoje průměrné hrubé měsíční mzdy od roku 1994 až do roku 2008 v porovnání v výši průměrného měsíčního důchodu. Na dalších řádcích se poměřuje důchod s hrubou mzdou a dále s čistou. Z období let 1994 až 2008 byl největší poměr důchodu k hrubé mzdě v roce 1998 a nejnižší v roce 2008. Což znamená, že v roce 1998 tvořila výše důchodu 45,5% hrubé mzdy, přičemž v roce 2008 pouhých 39,7 %. Poslední řádek tabulky poměřuje důchod k čisté mzdě. Tento poměr je přibližně o 10 % vyšší. V roce 1998 byla výše důchodu 58,2 % čisté mzdy. Nejnižší hodnota 51 % v roce 2007.

tabulka 12: Průměrný věk odchodu do důchodu a počet roků strávených v důchodu podle zemí

tabulka 13: Země rozříděné podle očekávaných let strávených v důchodu, údaje z roku 2007

Source: OECD, *Society at a Glance* (2009)

Zdroj: <https://community.oecd.org/community/factblog/blog/2010/02/03/keep-on-working>

Z tabulky číslo 12 je zřejmé, že ze zemí OECD nejdříve odcházejí do důchodu Francouzi v 58,7 letech. U žen toto prvenství drží Slovenská republika, kde ženy dobrovolně odchází do důchodu v 54,5 letech. Česká republika je přibližně uprostřed v 62,2 letech muži, ženy ve věku 58,5. Nejhůře jsou na tom Mexičané, kteří mají tak nízké důchody, že aby měli z čeho žít, musejí pracovat i ještě několik let po zákonem stanovené důchodové hranici. Odcházejí tak do důchodu 73 letech, ženy dokonce ještě o dva roky déle. Ti si také nejméně ze všech zemí OECD užijí svůj opravdu zasloužený důchod.

Doba, kterou v důchodu stráví je 9,1 let, ženy 8 roků a sedm měsíců. Nejdéle si v důchodu pobytou Francouzi. Přesněji muži 24 let a ženy 27,5 roků (viz tab. 13)

Pokud se však podíváme do tabulky číslo 14 na poslední dva sloupce zjistíme, že nejdelší život mají muži ve Švýcarsku, kteří se dožívají v průměru 83,1 roku. V této kategorii připadá prvenství Japonkám, které umírají přibližně ve věku 88,2 letech.

Pokud se podíváme jak je to se zákonným věkem v těchto zemích. Nejnížší stanovený důchodový věk má hned více zemí: Francie, Korea a Turecko – 60 let pro muže. Pro ženy 58 let v Turecku. Česká republika je však zde na druhém místě s věkovou hranicí 59 let. Nejdéle odcházejí do důchodu Norové a to v 67 letech a tento věk je společný pro muže i pro ženy.

V tabulce je uveden aktuální údaj zákonného důchodového věku pro řeky a řekyně.

Země	Předpokládané roky v důchodu		Průměrný odchod do důchodu		Zákonný důchodový věk		Očekávaná doba života	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Austrálie	18,7	24,2	64,4	62,2	65,0	63,0	83,1	86,4
Belgie	22,0	26,9	59,6	58,3	65,0	62,0	81,6	85,2
Česká republika	17,2	24,2	62,2	58,5	62,0	59,0	79,4	82,7
Dánsko	17,6	22,8	63,5	61,3	65,0	65,0	81,1	84,1
Finsko	21,6	25,0	60,2	61,0	65,0	65,0	81,8	86,0
Francie	24,0	27,5	58,7	59,5	60,0	60,0	82,7	87,0
Irsko	16,2	20,1	65,6	64,9	66,0	66,0	81,8	85,0
Island	14,1	20,4	68,9	65,3	67,0	67,0	83,0	85,7
Itálie	21,7	25,7	60,8	60,8	65,0	60,0	82,5	86,5
Japonsko	13,6	21,7	69,5	66,5	63,0	61,0	83,1	88,2
Kanada	19,6	24,2	63,3	61,9	65,0	65,0	82,9	86,1
Korea	9,6	17,0	71,2	67,9	60,0	60,0	80,8	84,9
Lucembursko	22,5	25,1	59,2	60,3	65,0	65,0	81,7	85,4
Maďarsko	18,4	23,7	59,7	58,2	62,0	60,0	78,1	81,9
Mexiko	9,1	8,7	73,0	75,0	65,0	65,0	82,1	83,7
Německo	19,8	24,1	62,1	61,0	65,0	65,0	81,9	85,1
Nizozemí	19,8	23,7	61,6	61,3	65,0	65,0	81,4	85,0
Norsko	18,0	22,7	64,2	63,2	67,0	67,0	82,2	85,9
Nový Zéland	16,3	21,6	66,5	63,9	65,0	65,0	82,8	85,5
OECD	18,1	22,6	63,5	62,3	64,1	62,9	81,6	84,9
Polsko	18,0	25,9	61,4	57,7	65,0	60,0	79,4	83,6
Portugalsko	14,5	18,9	66,6	65,5	65,0	65,0	81,1	84,4
Rakousko	23,1	27,4	58,9	57,9	65,0	60,0	82,0	85,3
Řecko	19,8	23,5	62,4	60,9	65,0	60,0	82,2	84,4
Slovenská republika	18,9	27,4	59,3	54,5	62,0	62,0	78,2	81,9
Spojené Království	18,8	22,6	63,2	61,9	65,0	60,0	82,0	84,5
Spojené státy	17,6	21,1	64,6	63,9	65,8	65,8	82,2	85,0
Španělsko	20,9	23,2	61,4	63,1	65,0	65,0	82,3	86,3
Švédsko	16,7	22,7	65,7	62,9	65,0	65,0	82,4	85,6
Švýcarsko	17,9	22,6	65,2	64,1	65,0	64,0	83,1	86,7
Turecko	14,6	15,7	63,5	64,3	60,0	58,0	78,1	80,0

tabulka 14 Údaje
o zemích OECD
v kontextu
důchodových let

zroj:
<https://community.oecd.org/community/factblog/blog/2010/02/03/keep-on-working>,
údaje z roku 2007

4 Závěr

Důchody, téma o kterém se hodně mluví a řeší všude na světě. Téma, které se týká nás všech bez rozdílu věku, národnosti či vyznání. A proč se tak děje? Odpověď je poměrně jasná. Se stále se zlepšující zdravotní péčí a snižující se porodností znamená, že věk světové populace se zvyšuje. Do roku 2050 tak některé společnosti budou postaveny tváří v tvář faktu, že mají stejný počet obyvatel důchodového věku jako aktivně pracujících. Je neudržitelné to, co existuje nyní u nás v České republice, kdy důchod ze základního důchodového pojištění pobírá více než 99 % obyvatel, i když ve věku vyšším, než je zákonná hranice. Je však pravdou, že Česká republika nevydává ze svého rozpočtu na důchody neúměrně velké množství prostředků. Naše země je více méně v evropském průměru.

K bližšímu nahlédnutí „pod pokličku“ této problematiky, bylo nutné se v teoretické části této práce zaměřit na charakteristiku vývoje sociálních systémů vůbec, na historii a modely sociálních zabezpečení, blíže potom především na způsoby sociálního zabezpečení v České republice. Poté přišly na řadu veřejné penzijní systémy a důchodový systém Česka. Pro další část mé práce bylo důležité rozvinout dopodrobna druhy starobních důchodů přes podání žádosti o důchod, jeho výpočet až po praxi vyplácení důchodu u nás.

V praktické části jsem se potom tedy mohla zaměřit na penzijní systém Velké Británie a porovnat ho od druhů státních penzí, přes žádost o penzi a vyplácení až k porovnání českého sociálního systému s anglickým a důchodových systémů obou zemí.

Rozdílnost mezi systémy vychází již z odlišného historického vývoje zemí, ze zvyklostí, z odlišného současného postavení zemí ve světě, a také tedy z rozdílné výše životní úrovně jejích obyvatel. V některých zemích je otázka důchodů problémem

palčivějším, jako například u nás v České republice, v některých zemích mají důchodový systém poměrně velmi dobře zvládnutý. Příkladem nám může být právě Velká Británie s jejím fungujícím třípilířovým systémem.

V roce 2003 se například ve Velké Británii nebo Nizozemí podílel II. pilíř na příjmech důchodců 40 %. Například v Belgii, Lucembursku nebo Švédsku to bylo 10 – 25 %, 25 – 30 % potom v Irsku či Dánsku.

Přirozeně tedy vyplývá, že v České republice je potřeba zavést zaměstnanecké připojištění, nebo-li II. pilíř. Problém může být v tom, že zaměstnavatelé nejsou o této variantě dostatečně informováni, a tak ji doposud spíše odmítali.

Z porovnávaných údajů dále například vzešlo, že i když se procentuální rozdíl počtu důchodců v České republice a Británii liší přibližně o jedno procento, v reálných číslech je rozdíl mnohonásobně větší. U nás máme podle nejaktuálnějších údajů 2,8 milionů důchodců pobírajících starobní, invalidní nebo pozůstalostní důchod, kdežto Britové jich mají přibližně 10 milionů. Skoro jako počet obyvatel naší republiky. Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva z celkového počtu obyvatel starších 15 let v České republice činí 60 %, ve Velké Británii 51 % a například v Itálii ještě méně pouze 48 %.

Co se týče doby odchodu do důchodu, zákonný věk je pro občany České republiky se stále zvyšuje. V současnosti odchází do důchodu muži ve věku 62 let a ženy v 59. Ve Velké Británii je to 65 let pro muže a 60 let pro ženy. V obou zemích se však neustále zákonný věk odchodu do důchodu zvyšuje. Pro muže narozené po roce 1968 platí hranice 65 let. Stejně tak pro ženy s žádným nebo jedním dítětem. Žena narozená po roce 1968 a mající více jak 2 děti se bude řídit hranicemi 64 - 61 roků a 8 měsíců. Ve Velké Británii od roku 2010 do roku 2046 vzroste věk pro odchod do důchodu z 60ti až na 68 let.

Stejně jako důchodový věk se zvyšuje i zákonné důchodové pojištění. Nyní je 25 let v České republice, 30 let ve Velké Británii. Po roce 2018 budeme potřebovat 35 let pojištění.

Nemohu se nezmínit o právě probíhající krizi Řecka. Jsme totiž jednou ze zemí, která by se mohla dostat do velmi obtížné situace také v případě, že nová vláda (28. a 29. 2010 se konají volby do poslanecké sněmovny) neuskuteční již tak dlouho potřebné a očekávané reformy. I když náš systém není tak byrokratický a nesmyslně rozhazovačný jako řecký. Jak se postupně ukazuje, lidé si tam žili skutečně nadpoměry dobře.

Pokud si budeme všimnat pouze oblasti důchodů, pak nás určitě překvapí jejich pravidelné vyplácení 13. a 14. důchodů, které po smrti přecházely na vdovu či vdovce, nebo dokonce na neprovdanou svobodnou dceru. Zhruba 40 tisíc rozvedených nebo svobodných žen v Řecku pobírá důchod po zemřelém otci, který pracoval pro stát. Ročně se jim vyplatí okolo 550 milionů eur.

Řada obyvatel využívala štědré státní ruky a na "zasloužilý odpočinek" odešla už mnoho let před šedesátkou. Podle řeckého ministra práce a sociálního zabezpečení Andrease Loverdose byl průměrný odchod do důchodu dokonce 53 let. Rozhodně si ale nepohoršili, řecké důchody jsou totiž jedny z nejvyšších v Evropě.

Řecká vláda 10. května 2010 schválila reformu důchodů, která má přispět k záchraně systému sociálního zabezpečení. Ženy podle ní budou odcházet do důchodu o pět let později - v 65 letech, stejně jako muži. Odchod do předčasného důchodu se zruší. Kromě toho se řecká vláda rozhodla až do konce roku 2012 penze nezvyšovat. Ba naopak, začne se snižovat čistý náhradový poměr.

Pokud by se důchodový systém nezměnil, Řecko by to do roku 2050 připravilo o čtvrtinu HDP. V průměru evropské země vydávají na důchody okolo 6 % HDP.

Ze strany Evropské unie byla přijata doporučení, kterými by se jednotlivé reformy států měly řídit. Je to tzv. jedenáct společných cílů, které kdyby přešly do praxe, tak nikdo z nás rozhodně nebude nadávat.

1. Zabezpečit, aby starší lidé nebyli ohroženi chudobou a mohli se těšit z důstojné životní úrovně a podílet se na ekonomické prosperitě své země.
2. Zajistit všem jednotlivcům dostupnost vhodných penzijních systémů, který jim dovolí nabýt nároku na důchod, který jim umožní zachovat si v přiměřeném rozsahu po odchodu do důchodu svou životní úroveň.
3. Podporovat solidaritu uvnitř a mezi generacemi.
4. Dosáhnout vysoké úrovně zaměstnanosti.
5. Zaručit, že penzijní systémy budou poskytovat účinné podněty pro zapojení starších pracovníků, že nebudou podněcováni k dřívějšímu odchodu do důchodu a penalizováni za to, že zůstanou na trhu práce, a že penzijní systémy usnadní možnost postupného odchodu do důchodu.
6. Zajistit reformou penzijních systémů udržitelnost veřejných financí a snížení zadluženosti.
7. Zaručit rovnováhu mezi ekonomicky aktivní populací a důchodci v tom smyslu, že na ekonomicky aktivní skupinu nebude naloženo nadměrné břemeno a důchodcům budou zachovány přiměřené důchody.
8. Zaručit, že soukromě a veřejně financované penzijní plány budou schopny poskytovat důchody s potřebnou přesností a jistotou.
9. Zaručit, že penzijní systémy budou reagovat na pružnost a jistotu na trhu práce, že nestandardní formy zaměstnání nebudou penalizovat nároky lidí na důchod.
10. Přehodnocovat podmínky penzijních systémů s cílem zaručit naplňování principu stejného zacházení s ženami a muži.

11. Učinit penzijní systémy transparentnější a přizpůsobitelné měnícím se podmínkám, aby jim občané mohli důvěřovat. Podporovat co nejširší konsensus v oblasti důchodové politiky a penzijních reforem.⁸

Pokud by došlo k přijetí takovýchto doporučení v ČR, znamenalo by to vytvoření důstojného stáří seniorů a zároveň také zajištění možnosti zabezpečení financování penzijních dávek i v budoucnu. To vše ale zároveň za předpokladu zavedení 2. pilíře a většího zapojení třetího pilíře.

⁸[online] [cit. 15. května 2010] Dostupné na WWW: <http://www.finexpert.cz/Autori/Duchodova-reforma-Budoucnost-neni-co-byvala-2/sc-48-sr-1-a-3270/default.aspx>

Seznam použité literatury

Literatura:

[1] KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, 4. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 135-151. ISBN 978-80-7357-276-1.

[2] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M ., *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3., Praha:ASPI, a. s., 2008, s. 380-381, 384-387, ISBN 978-80-7357-351-5.

[3] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance úvod do problematiky*, 4. vyd. Praha:ASPI, a. s., 2008, s. 248-257. 276-278, ISBN 978-80-7357-358-4.

[4] PŘIB, J., *Kdy do důchodu a za kolik*, 5.vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2004, s. 56-69, ISBN 80-247-0751-9.

Zákony:

[5] Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

[6] [online] [cit. 29. října 2008] Dostupné na WWW:

<<http://www.finexpert.cz/default.aspx?section=17&server=1&article=23538>>

[7] [online] [cit. 30. dubna 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>>

[8] [online] [cit. 30. dubna 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/vypocet-a-vyplata-duchodu/vypocet-a-vyplata-duchodu.htm>>

[9] [online] [cit. 30. dubna 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/duchodove-pojisteni-od-1-1-2010.htm>>

[10] [online] [cit. 30. dubna 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/podani-zadosti-o-duchod.htm>>

[11] [online] [cit. 30. dubna 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/ucast-na-pojisteni/nahradni-doba-pojisteni.htm>>

[12] [online] [cit. 4. března 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.duchody-duchodci.cz>>

[13] [online] [cit. 8. března 2010] Dostupné na WWW:

<http://www.direct.gov.uk/en/Pensionsandretirementplanning/BeginnersGuideToPensions/DG_10027104>

[14] [online] [cit. 8. března 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.investujeme.cz/clanky/jak-se-lisi-duchody-dle-prijmu-ve-svete/>>

[15] [online] [cit. 8. března 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.mpsv.cz/cs/618>>

[16] [online] [cit. 8. března 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.duchody-duchodci.cz/doba-pojisteni-starobni-duchod.php>>

[17] [online] [cit. 8. března 2010] Dostupné na WWW:

<<http://www.personalista.com/zpravy/vyse-socialniho-pojisteni-v-eu.html>>

[18] [online] [cit. 16. března 2010] Dostupné na WWW:

<<http://zpravy.kurzy.cz/224724-recka-vlada-schvalila-penzijni-reformu-zeny-pujdou-do-duchodu-az-v-65-letech/>>

[19] [online] [cit. 13. května 2010] Dostupné na WWW:

<http://ekonomika.idnes.cz/hitparada-reckych-nesmyslu-zemi-potopily-vladni-experimenty-pu8-/eko_euro.asp?c=A100506_123319_eko_euro_fih>

[20] [online] [cit. 13. května 2010] Dostupné na WWW:

<http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/rekum-se-v-socialni-perince-zalibilo-a-ven-nechteji_168270.html>

Seznam tabulek:

tabulka 1 Výše sazeb na sociální pojištění v % z vyměřovacího základu	12
tabulka 2: Důchodový věk u pojištěnců narozených v období let 1936 až 1968.....	20
tabulka 3 Doby pojištění	22
tabulka 4 Potřebný věk a potřebná doba pojištění pro nárok na poměrný starobní důchod	25
tabulka 5 Redukční částky osobního vyměřovacího základu	30
tabulka 6: Nominální a reálný starobní důchod v České republice	33
tabulka 7: Vyplácené důchody k 31. prosinci daného roku.....	35
tabulka 8 Britské tři pilíře sociálního zabezpečení	48
tabulka 9 Srovnání důchodových ukazatelů České republiky a Velké Británie	49
tabulka 10: Výše čistého důchodu k čisté mzdě u mužů v zemích OECD v %.....	52
tabulka 11: Relace průměrného starobního důchodu k průměrné nominální mzdě v ČR	54
tabulka 12: Průměrný věk odchodu do důchodu a počet roků strávených v důchodu podle zemí.....	55
tabulka 13: Země roztržiděné podle očekávaných let strávených v důchodu, údaje z roku 2007	55
tabulka 14 Údaje o zemích OECD v kontextu důchodových let	57

Seznam obrázků:

Obrázek 1 Vývoj počtu vyplacených starobních důchodů	15
Obrázek 2 Vývoj podílu průměrného vypláceného starobního důchodu a průměrné mzdy v národním hospodářství.....	17
Obrázek 3 Subjekty přispívající na národní pojištění	39
Obrázek 4 Vysvětlení příkladu na obrázku.....	43